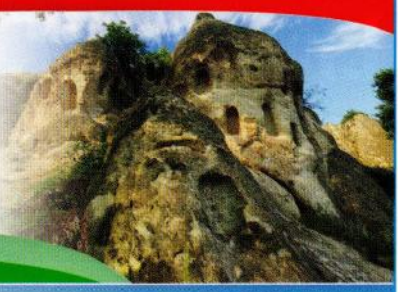

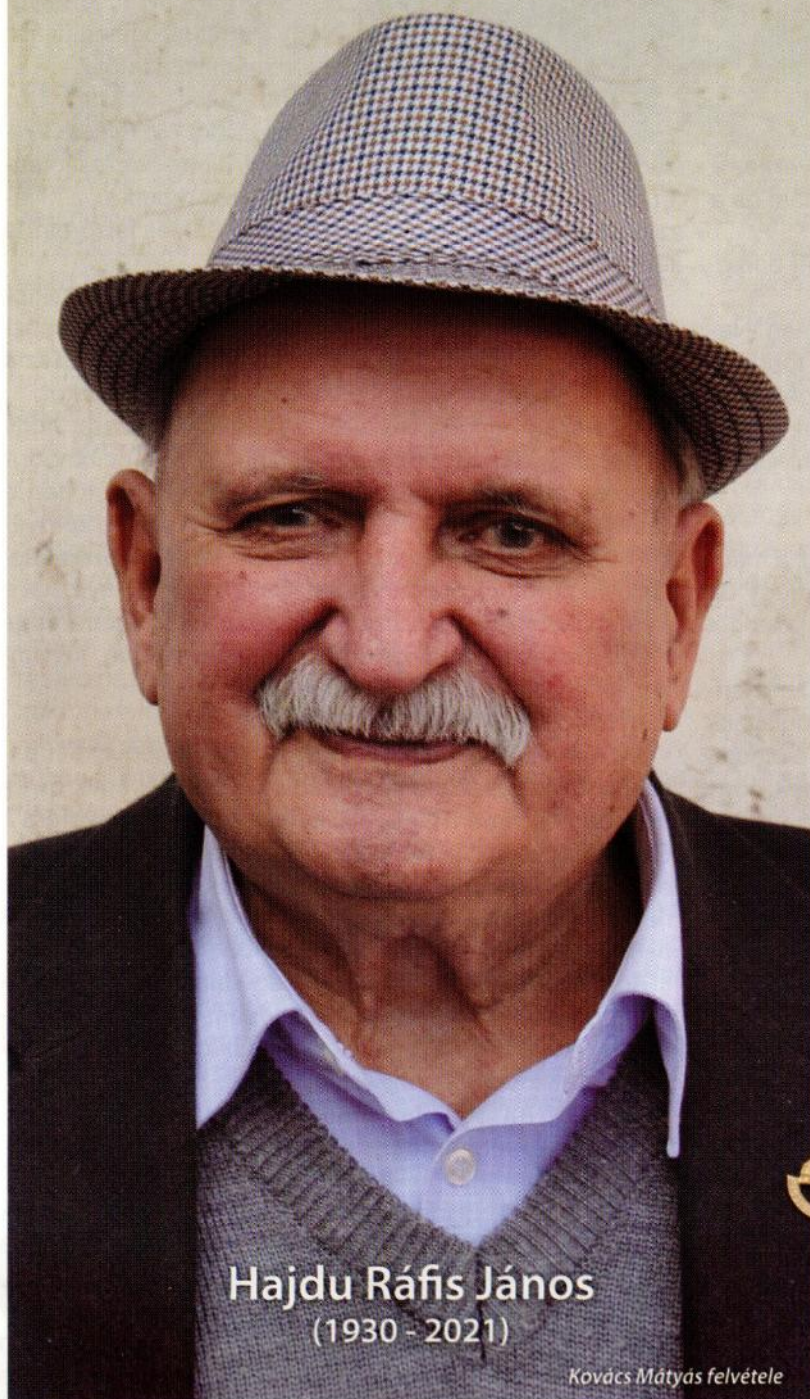
KAPTÁRKÖVEK

VÁROSI KÖNYVTÁR
KAPTÁRKÖVEK

XI. évfolyam, 2. szám (39. megjelenés) • Negyedévenként megjelenő bükkaljai folyóirat • 2021. június 15. • 500 Ft

Az Úr mondá: János, gyere...!

Hajdu Ráfis János
(1930 - 2021)

Kovács Mátyás felvétele

Miközben szólt érte a lélekharang

Már teljesen cserepes a szám. Kínzóan nyelem a semmit, szájpadrá-somat, gégémét erősen égeti a hiányérzet.

Régóta szomjúhozom. De se vizem, se társam.

Éppen csak vonszolom magam. Egyedül, tántorogva araszolok, de azt hiszem, rossz irányba. Alighanem eltévedtem.

Igen, mint a tűző nap olyan világos: nincs tovább! Nincs már út semerre sem!

Csak azt látom révedező tekintettel: körülöttem mindenfelé repedezik a föld.

Nem értem a lét tökéletlenségét. Nem értek már semmit.

Bár még szám azt suttogja egyre érthetlenebbül: vizet!, vizet!, szempilláim egyre inkább elnehezdednek.

A földre esem, s aztán elalélok én is, mint ezek a röggé cementálódott porszemek. Talán örökre elalszom.

Deus lo vult! – az eszméletvesztés előtt ez az utolsó gondolatom. Isten ezt akarja!

Úgy látszik, Isten tényleg ezt akarja.

Eljantlume

Eltávozott, mégis itt marad közöttünk!

– Búcsút vettünk Hajdu Ráfis János múzeumalapítótól –

A gép megállt, az alkotógyűjtő pihen. Szólitotta az Úr s ő ment, hihetetlen.

Nemrég még alkotott, írt, élt, diót törve aranyos madárkáinak. Istentől szeretve, küldetésében nem gyötörve.

Betegágynál, akik meglátogatták őt szobája szentélyében, tőlük jóslón búcsúzkodott. Mi biztattuk, de Ő eltökélt volt jövőjét illetően.

Pár nappal is beszélgettünk a mennybéli költözködése előtt. Megkérdeztem tőle, mit üzen az embereknek, legfőbbsképpen pedig a gépészeknek? Ő, Marika néniel kéz a kézben, halkán mondta: „Becsüljétek meg egymást és a régi gépeket!”

Én megerősítettem: „Igen, szeressék úgy, mint eddig. Így legyen!”

János bácsitól tanultuk meg mindannyian ezt meg. Nagyon sokan vagyunk „tanítványai”. Több százan, több ezren! Azért vagyunk büszkék János bácsira rengetegen, szerte a világban, mert amit most mondott az az egész életét átjárta. Igaz? Marika néniel hála a Jóistennek közösen, ketten, Isten segedelmével...”

Marika néni szólott, s mondta a szép régieket:

„Egyfelé húztuk a szekerünk rúdját. A békesség, a megértés, a szeretet ez a legfontosabb, és akkor megy az alkotás, megy a munka. Szép életünk volt. 90 esztendő megéltünk.

A férjére nézett és neki mondta: „amit írtál a 90 esztendődről a Mezőkövesdi Újságban, abban benne foglaltatik minden. Hiszen ott elmondod dióhéjban a teljes életedet, és ami leglényegesebb, megköszönöd a Jóistennek, hogy eddig megsegített.”

Marika néni aztán így folytatta: „És most már várjuk, hogy találkozzunk a szülőkkel, nagyszülőkkel.

Én közbeszóltam: „Bizony-bizony biztos, hogy a mennyország fogja majd várni, reméljük csak később! Mert azt szeretnénk, hogy még sokáig köztünk maradjanak.

Marika néni: „Volt nagyon sok szép küzdelmes idő az életünkben. Az akarat, a szorgalom fontos, ami mindent legyőz, és ha ez nem hiányzik akkor haladt a munka és lesz alkotás. Ennyi a lényeg, kedves, ennyi.”

Ezt követően a harmadik napon, 2021. április 21-én hajnali 2 órakor, az Úr a Teremtő a Nagy alkotó, örökre magához szólitotta. A Mindenható magához ölelte Őt.

A város saját halottjának tekintette. De nem csak az előjárók, mindenki ezt tette. Szentlélekként szárnyalt a szomorú hír. Estére a fél ország tudta, amit a gyászjelentés megír.

2021. április 29-én csütörtökön 11 órától, a gépgyűjtők királyának kijáróan, csodálatos ravatal volt a Szent László templomban. A szentmisét **Dr. Medvegy János** apát plébánosunk celebrálta. A fenséges szép templomunk zsúfolásig megtelt. Mindenki szív-fájdalmát tolmácsolta a tárogató hangja, az éneklően síró, beszélő hangszer, amelyet **Nagy Csaba** tárogatóművész volt a megszólaltatója.

A mezőkövesdiek nevében a búcsúztatót **Dr. Fekete Zoltán**

mondta, máltatva a 90 és fél éves életut összes jótettét és gazdag hagyatékát. Végezetül azt mondta: „...Nagyon nehéz attól búcsúzni, akit szerettünk és felsorolni is lehetetlen a búcsúzókat...”

Ezt követően **Sziki Károly** színművész lépett a mikrofonhoz, és egy, erre az alkalomra íródott versel búcsúzon szeretett János bátyánktól. **Dr. Pázmándy László** költeménye fátyolossá tette valamennyiünk tekintetét.

Az ország minden részéről érkeztek a gyászra, hogy együtt kísérik szerettünk utolsó útjára. A templomból a koporsó menetét két traktor vezette fel. A temetőben a szertartás hagyomány hűen folytatódott. A sírhely környékét elborította a tengernyi koszorú. Ott **Bakos Tamás** káplán atya tartotta a búcsúztatást. Sokan megkönnyezték a „porból lettél, porrá leszel” mondást. Isten akaratában megnyugodva, de mégis erős fájdalmat érezve, szívünket, lelkünket gyászba öltöztettük.

Nyugodjál békében drága János bátyánk!

A szomorú esemény után kissé megnyugodva a vírusellenes óvintézkedéseket betartva, a távolról érkezők és a rokonok számára a Hajdu Ráfis családi ház udvarára a Gépmúzeumért K.h. Alapítvány halotti tort szervezett, hogy ezzel is köszönetet mondjunk azoknak, akik halhatatlan halottunknak tisztelegve korán keltek, s ezen fájdalmas eseményre távolról is, barátsággal ideértek.

A saját vírusölő italokat szívesen kínáltam, a rokonoktól, gépész-, művészbáratoktól sosem sajnáltam. Valamennyien ott is megfogadtuk: János bácsit szeretjük, példás életét követésre, méltónak tartjuk.

Ezt a vágyat fogalmazta meg Dr. Pázmándy László költő másik versében, melynek felolvasását megtiszteltetésnek éreztem!

Drága János bátyánk! Követjük példás értékeidet. Kérjük a Teremtőt sokszorosítsa áldott lelkedet, és erősítse vele a jókat, a hazafikat, a hozzád hasonló kiválasztottakat.

Nyugodjál békében, Jézus, Mária szent nevében!

Csirmaz István

a Gépmúzeumért K.h. Alapítvány elnöke

Im memoriam Hajdu Ráfis János

Tisztelt Búcsúzó Közösség!

Eljött, amiről azt hittük sosem jön el. Olyan embertől kell most búcsút vennünk, aki életében történelemmé vált, aki élő legendaként az utolsó búcsúszóig alkotott.

Hajdu Ráfis János ilyen ember volt. 90 év után tért meg teremtőjéhez örökül hagyva számunkra élete munkáját.

Ízig-vérig matyó ember volt. Már 13 éves korában kocsit-lovat hajtó, két nővérével önállóan dolgozó fiatal lett. Dolgozott, mert dolgozni kellett, mellette tanult, mert tudta tudás is kell. 1954-ben megnősült, felesége Bakos Mária, aki az utolsó pillanatig hű társa lett.

1971-ben vásárolta meg az első darab motorikus erőgépet, akkor még nem gondolta, hogy ezzel indítja el múzeum-teremtő életművét.

1979-ben térítés nélkül állami tulajdonba adta az akkor már több mint 50 db erőgépből álló gyűjteményét és ebből létrejött a Mezőgazdasági Gépek Gyűjteménye állami intézmény. Évtizedes fejlesztések és a gyűjtemény folyamatos bővítése eredményeként 1993-ban a Kulturális Minisztérium az intézmény nevét Mezőgazdasági Gépmúzeumra változtatta.

2013. január 1-től a Gépmúzeum fenntartója Mezőkövesd Város Önkormányzata, működtetője a Mezőkövesdi Közkincstár Nonprofit Kft lett.

Az 1971-ben megvásárolt egy motorikus erőgéphez képest jelenleg 2791 db agrár ipartörténeti és néprajzi tárgy található a múzeum immár 8623 m² területén.

A Mezőgazdasági Gépmúzeum 2013-tól viseli Hajdu Ráfis János nevét.

Hajdu Ráfis János nemcsak egy múzeumot alapított, nemcsak egy múzeumot működtetett és vezetett, hanem mint ember olyan kisugárzással rendelkezett, aminek közelében lenni mindenki számára különleges élményt jelentett. A varázsa abban volt, hogy megőrizte egyszerű, matyó gazda ember mivoltát. Ugyanakkor képes volt átadni határtalan tudását, bámulatós lexikális ismeretét a laikusok számára is érthető módon elmondani úgy, hogy közben élményt jelentett őt hallgatni. János bácsi minden mondata, tette a múlt megbecsüléséről, annak fontosságáról szólt. Senkit nem láthattunk és hallhattunk úgy beszélni egy gépről, egy eszközről, mint őt. Ha lehetett volna nevetek adni a múzeumi tárgyaknak János bácsi mindegyiket nevével szólította volna. De ő a gépekben is az embert szerette, azokat, akik megtervezték, létrehozták és üzemeltették ezeket a masinákat. A régmúlt gépekben is az azt alkotó embert becsülte. Erre nevelt és tanított mindenkit. Azért hozta létre a múzeumot, hogy az itt elhelyezett tárgyak emlékeztessenek minden embert az emberi elme nagyszerűségére. Példamutatóan élt és dolgozott. Kéz a kézben, a legnehezebb időben is Marika néniével, aki végig társa és támasza volt. Hajdu Ráfis János szellemisége nagyon sok embert megérintett. Nem lehet megmondani, mennyi barát, mennyi jó ismerősre és tisztelőre tett szert az elmúlt 9 évtizedben. Az ország szinte minden pontján, de még a jelenlegi határainkon túl is is-

merték és szerették, tisztelték elhivatottságát és állandó tettekkészségét.

A két évtizedes múlta visszatekintő mezőkövesdi gépésztalálkozókról mindenkinek van egy-egy kellemes emléke, a szakmai konferenciák és baráti találkozók emlékeit sosem felejtiük el. A tárlatvezetései örök emlékek maradnak annak a sok ezer látogatónak, akikért mindent megtett. Hajdu Ráfis János szerencsés ember volt. A hobija volt a hivatása, egész életében azt csinálta, amit a legjobban szeretett. Életet lehel az élettelen gépekbe, majd féltőn óvta őket, tanított és szeretett. Szerette, amit csinált és legfőképpen szeretett mindannyiunkat. Azok közé az emberek közé tartozott, akiket már életükben elismertek. Munkásságát és elért eredményeit számtalan elismeréssel és kitüntetéssel ismerték el. Többek között 1983-ban Mezőkövesd Városért díjban részesült, majd 1991-ben Mezőkövesd Város Díszpolgára lett. 2009-ben Miskolci Egyetem gépészmérnök kara tiszteletbeli gépészmérnök avatta, 2009-ben Signum Aureum Facultatis tudományos kitüntetést adományozott neki. 2010-ben megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje kitüntetést, 2018-ban a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat Rákóczi-lánc kitüntetésben részesítette.

Nagyon nehéz attól búcsúzni, akit szerettünk és felsorolni is lehetetlen a búcsúzókat. Búcsúzik a gépmúzeum összes dolgozója, a Mezőgazdasági Gépmúzeumért Alapítvány Kuratóriuma, és az alapítvány alapítói. Búcsúzik a Magyar Tűzszerezés közössége.

Búcsúznak a Veterán motoros barátok, a babócsaiak, a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum, a Herman Ottó Múzeum, a Szentendrei Szabadtéri Múzeum, a Gödöllői Mezőgazdasági Eszköz és Gép Fejlődéstörténeti Szakmúzeum, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és a Csernátóni Néprajzi Múzeum.

Búcsúzik még a Hofherr-Dutra Emléktársaság, a Borsfai Baráti Egyesület, a Veterán Traktor Egyesület Hajdúböszörményből, Dr. Papp Zoltán Magángyűjteménye Dunaszegről, Farkas László Magángyűjteménye Jászkisérrel, Régi Járművek Egri Egyesülete, a Szarvasi Veteránjármű Egyesület, a Lédem 2000 Kft Gyöngyös.

Búcsúznak a mezőkövesdi cégek és vállalkozások és minden kövesdi barát és ismerős, akikhez mindig fordulhatott.

Örök búcsút vesznek a mezőkövesdi civilszervezetek, a Város Önkormányzata és a Matyók egész közössége.

Olyan embertől búcsúunk most, aki élete végéig szorgalmas volt, akinek minden tettét az Istenbe vetett hit vezérelte, aki önzetlenül és becsületesen élt, egyszerű magyar ember volt. Mi szegényebbek lettünk nélküle, de a matyók égi panteonja egy igaz emberrel lett gazdagabb.

Fogadjuk meg utolsó szavait, melyet búcsúzóul mondott: Szeressétek egymást, meg a gépeket!

Az Örök világosság fényeskedjen neki mindörökké, nyugodj békében János bácsi!

Dr. Fekete Zoltán
Mezőkövesd város polgármestere

Sok barát, tisztelő vett végső búcsút Mezőkövesd díszpolgárától

Dr. Pázmány László versei

Búcsú Hajdu-Ráfi Jánostól

Ágyadnál ültem, búcsúzás ideje volt,
Kint hűvös április és borús égbolt.
A könnyekkel kísért, vesztett reményben,
Te bólogattál, már csak én beszéltem.

Ilyenkor a szavak már keveset érnek,
De hosszú csend alatt az Urat megérted.
Igazak békéje sugárzott rólad,
Hallgatásod olyan volt, mint egy szózat:

Úgy menni el, hogy fény maradjon itt,
ha távozzunk,
Legyen elég idő, begyógyuljon a seb,
legyen elég idő.
Bejárni még, elmaradt ígéretek útját,
bejárni még.
Elérni még, megbántott társak kezét,
elérni még.
Átadni még, az itt maradtaknak,
az elvesztett reményt.
Úgy menni el, hogy fény maradjon itt,
ha távozzunk.

Szemed már nem rám, a távolba révedt,
Talán láttad a titok messzeséget.
Távozásom után jött Medvegy apát,
És az utolsó kenetet feladta rád.

Mikor elment a lelkész, már alkonyodott.
Jeledre Lipusz Csaba nyitott ablakot,
Kiment, beindított egy Lokomobil motort.
Arcodon megjelent a békés mosoly.
Ágyadnál telefonjáról lejátszotta,
Kívánságodat a szobádba hozta.

A remény láncza elszakadt, - Lázár - nem lehetünk,
Üresek a vigasz-szavak, mint a tekintetünk.
Úgy mentél el, hogy fény maradt utánad,

Mely könnyek prizmáján keresztül árad.
Mert nevünket vízre írják, otthontalan szelek,
Szívünket szétszakítják, búcsút intő kezek.

Nincs szavunk ahhoz, ki elmegy,
Gyertyaláng pótolja.
Erőt ad minden csendnek,
Helyettünk elmondja.

Vigasz nélküli a világ,
Ezért gyertyát gyújtunk.
Nevünket vízre írják,
Az Úr kezében sorsunk.

De nevedet nem szél írja vízre,
Hanem a szeretet vési a szívbe.
Ugyan van-e válasz Biró József
Színész barátunk kérdésére?
„Pedig hiszem, hogy minden fehér,
de jaj, az éj is fekete!
Mondjátok meg, gyönyörűn élni,
okosan, csöndben, lehet-e?”

Igen, lehet, válasz rá az életed.
A baráti szavakat megérdemled.
Szülővárosodnak hírnevet hoztál,
Európa-hírű múzeumot alkottál.

Helyt álltál katonaként, a háború után,
Aknakutatóként, hogy ne legyen halál.
Vállaltad népedért, az életveszélyt,
Örök köszönet bátorságodért.

Közben Rákosi és a Moszkoviták,
Saját népüket Recskre internálták.
Őseidet földönfutóvá tették,
Megtörték a paraszt-polgár gerincét.

Nem folytathattad, amit elődeid,
De megmaradt a minden(t) legyőző hit.
A fiatalság tenni akarása,
A szabadság utáni vágyódása.

Életed kísérte hit és becsület,
Tanulás, könyvek, tiszta érzület.
Tudtad, hogy minden élet küldetés,
Nem tántorított el néhány vereség.

Hiába volt levegőtlen a világ,
A vonat érkezett és ment is tovább.
Megismerted párodát a vonaton,
Hatvanhét évig tartott ez a vonzalom.

Nem volt megálló, csak végállomás,
Egy életem át tartott ez az utazás.
A sorsról mindent leírni nem lehet,
De azt igen, hogy ott volt a szeretet.

Hétköznapok, harcok, békés ünnepek,
Megvalósult álmok, elért sikerek.
'56 szép ősze, boldog reményt hozott,
De bezárták a szabadság- ablakot.

Árulók jöttek, orosz lánctalpakon,
Újabb megtorlást szenvedett el a hon.
Kísérte életed Trianon fájdalma,
A nagyhatalmak sötét diktátuma.

Dedikált könyveidet őrzöm polcomon,
Csendes óráimban gyakran lapozom.
Mint írásaidat a Kaptárkövekben,
És a Trianonról írt könyvünkben.

Múzeum jelkép a Trianoni harang,
Amit megszólaltat minden igaz magyar.
Feleséged mondta a sorsotokról,
Örök tanulság közös utatokról:

Egyfelé lehet húzni a szekeret,
Ha békesség van, tisztelet és szeretet.
Ha egy irányba megy a szekér rúdja,
Szép lesz az alkotás és könnyű a munka.

Lassan megérkezett az elismerés,
Díszpolgári cím, sok kitüntetés.
S neved ott van a múzeum homlokán,
S városi ünnep a traktor-fesztivál.

Hol vendégek keresik fel a várost,
Határon túlról is, érkezik számos.
Visszajáró lelkek, kik őrzik a múltat,
És nélkülük az ünnep el nem múlhat.

Ők tartják szilárdan hazánk gerincét,
A terheket cipelő, szótlán többség.
Nekik még szent szó a haza, s magyarság,
Mindig megcsendítik Trianon harangját.

Erős a hited, gyakran mondogattad,
Mely szavaid nélkül is látszott rajtad.
Akit az Úr kiválaszt és úgy szeret,
A feledés erdejébe nem ereszt.

Szellemed itt marad erőt adónak,
A hazáért tenni akaróknak.
Szóljon lelkedért az a kis harang,
Utolsó utadon kísérlen az a hang.

Biztató szavai a még itt maradóknak:
Ha utad veszted és megszáll a kétség,
Ha szíved reszket és messze a részvét,
Hallgasd a csendet, – Isten beszédét!

Minden benne lesz, – mi vigaszt adhat,
Hited felemel és tovább haladhat.

A remény hídja

Odadáti üzenet Hajdu-Ráfis Jánostól

Vagytok még elegenden, a régiekből?
Vigyétek tovább, mit ők eldobtak.
Kik nem féltek Írástól, Égiektől,
És a csend szavára nem hallgatnak.

Pedig a csend, alkony fényében ragyog,
És időtlen reménnyel van tele,
Amely az éj álmaiban andalog,
Ott a békés reggel ígérete.

A remény hídján, ők sohasem jártak,
Mert az a híd, a hit felé vezet.
Elviszik őket, pénz utáni vágyak,
Mert nem volt vállukon a sors-kereszt.

Nem ismerik a múlt sötét árnyait,
Amiket nem úz el, fogyó idő.
Nappal is élnek kalmárok álmait,
Melyből a bűnös törtetés kinő.

Győzni mindenáron, morált feledve,
Menni előre a semmi felé.
Kézfogást és barátot sem ismerve.
A pénz nem véd, a sors keze elér.

Ők eldobták régen a méltóságot,
Mely csüggedő fejeket felemel.
A hatalom kegyeit kutatják ott,
Hol érzik, rés van a becsületen.

Ti higgyetek tovább az adott szóban,
Úgyis, ha néha vesztetek rajta.
Mert hallgatag hitetek megszólal,
Az ígéretet ő számon tartja.

Mari szüle

Mari szülével életemben egyszer találkoztam. Az is már jó régen történt, 1977-ben. Annak az évnek nyarán. Akkor éppen Cserépváralján bókászunk, s a helyi öregek otthonának vezetője ajánlotta a figyelmembe. Hogy milyen indokkal keltette fel érdeklődésemet Mari szüle iránt, már nem emlékszem. De ez azt hiszem lényegtelen is. Viszont a szülét – okát persze nem tudom – azóta sem felejtettem. Bennem él az az egykori, egyszeri találkozás, amely valójában egy rövid, talán fél órás beszélgetés volt csupán.

Mari szüle már régen nem él, talán a cserépváraljaiak jó része sem emlékszik rá. Engem is az akkor, frissiben papírra vetett gondolatok „védenek” a feledéstől. Megosztom Önökkel!

A szeme, a tekintete nem öreg. Halványkék és fűrge.

– Hány esztendő?

– Kilencven leszek.

– Mikor?

– Az egi búcsúkor töltöm be... nem is tudom mikor... Augusztusban?... Igazán nem tudom...

Az évek az arcán, a termetén mérhető. Az előbbi ráncos, az utóbbi botra támaszkodó. De a szeme, a tekintete halványkék és fűrge.

– Az egészség?

– Az megvóna, nincs azzal semmi bajom. Csak az erő! Erőm nincs!

– Étvágy?

– Hál' istennek az is van. Pedig ötven esztendeje nincs fogam, rágni nem tudok, de azért mindent megeszek valahogy.

Szüle. Mari szüle. Amikor először találkoztunk, a cserépváraljai öregek napközi otthonában, akkor hallottam, így szólítják a többiek.

– Hát! Így hí' mindenki, szülének. Még az iskolás gyerekek is.

– Maga a legöregebb itt Váralján?

– Asszonyban én. Amúgy az öreg Boza, Boza János. Ő tán van százkét éves is.

Előkerült a személyi igazolvány a ládafiából. Lássuk csak, mikor is van az az egi búcsú? Takács Istvánné, Siket Mária, született 1888. szeptember 16-án.

Gyerekkor...

– Még pólyás vótam, szüretkor beleejtettek a szőlőskádba. Amikor még nem is szüretnek hitták, úgy mondták zabráltak...

De nem lett semmi bajom... Anyámnak mindig menni kellett...

– Emlékszik az esküvőjére?

– Hogyne! Vízkeresztkor tartottuk. Húszéves vótam. Özvegyemberhez mentem, neki vót három gyereke. Nekünk egy se lett. Az egyik ne-

velt jányom itt lakik a szomszédba. Ő nyolcvanéves. Átjárnak egymáshoz.

– Szóval, ki-kimozdul a házból?

– Persze! Mindég tapisgálok.

– Az mit jelent?

– Hát hogy, hol ide megyek, hol oda. Néha napközibe is lemegyek. Az azért messze van. Az ételt el szokták hozni nekem.

– Maga nem főz?

– Vacsorát. Azt főzök. A többi a napköziből hozzák.

A szabadkéményes konyhában rakott tűzhely. Az első szobában hosszú lóca, búboskemence, mestergerenda. A hátsó szoba valamikor kocsmá volt. Mikor? Régen, nagyon régen. Mert a ház nagyon öreg. Nádfedeles, rajta kátránypapír. A fehérre meszelt falak, tisztán ragyognak.

– Az uram apjái volt ez a ház. Ő sem tudta mikor épült. A személyi igazolványban a fénykép alatt három kereszt.

– Iskolába nem járt?

– Jártam én! Kijártam én mindent.

– És az írás?

– Írni, olvasni nem tudok. Mindig a tanító gyerekei mellett kellett lennem. Afféle pesztonka vótam.

Kilenc évtized...

– Fődünk csak a vége felé vót. Aratni, fát vágni, sumásnak jártunk. Megvótunk. Ennivaló vót, dolgoztunk mindig. Ez vót az életünk.

Fénykép a falon. Vásári festménynek tűnik. Barna fake-retből kackiás bajuszú katona, kicsattanó arcú menyecské néz rám. Természetellenesek a színek. Furcsállom is.

– Maguk?

– Mink.

– Hol készült?

– Felső-Ausztriában. Még az első háborúkor. Az uram ott vót fogolyörző.

– Elment hozzá

– El én!

– Merre járt még?

– Kövesden, Miskócon, Pes-ten, Csapon, Emődön, mint summás jártam.

Ülünk egymás mellett a hajdanvolt kocsmá helyiségében. Odakint tűz a nap, idebent homály van. A falon házi áldás. Hol hit, ott szeretet, hol szeretet, ott béke...

Aprók az ablakok.

Apró a szüle.

A végtelen hosszúnak tűnő esztendőben bizony aprók voltak az örömök is.

Mari szüle

Mezey István rajza

(Daruszögi H. Imre)

Szekér: merre húzzuk?

Fridel Lajos rajza

B. Mester Éva

Ne írd verset

Nem kell hozzám verset írnod, ne keresd a szavakat!
Elhamvadt az összes parázs, mára füstje sem maradt.
Luftballonról lehántott szó úgy elszállna, mint a szél.
Úriember választása kudarcáról nem beszél.

Miért kéne kőbe vésni, hétköznapi esetet?
Túlhordott a terhességünk és semmi sem született.
Kódjaidat nem ismertem, ellenálltak a falak.
Bezárt kapud lőrésein puskaporod ottmaradt.

Kérges lelked nem tártad ki. Mit tehet egy napsugár?
Sötétített szemüveged, sziklaszilárd akadály.
Csenedben a magány ágyaz, visszatérő ismerős.
Jéghideg az érintése, de vonzása túl erős.

Nem veszíthetsz lassan semmit, minden álmod
szétszakadt.
Kényszerrímek halmazától én sem lennék boldogabb.
Persze fáj még, nem tagadom. Jéggé vált a vizesés.
Közös éjszakák nélkül is keserves az ébredés.

Azért sem borulok gyászba, felemelem a fejem.
Félig gyógyult sebeimmel folytatom az életem.
Írok én verset magamnak, csak azért is vidámat.
Egyszer talán megmutatom neked, vagy a világnak.

Czipott György

Dogma

csillagok közt kört
körre jár
elveszett volt és
leszvalóság.
távol, közel, időtlen egy,
nincs kezdet mint
nincs végnek határ,

bomlás hisz csupán
épülés.
árnyékok porát
elsöpri csönd,
hanggá így
kovászolva zajt;
lám, egészben
nincs sok,
sem kevés.

ölsz vagy élsz,
magad teremtéd,
minden van egyazon
számadás...,
bolyong, léthatára
úrben

s nem vész
lélekzárkájú tested,
csak újra újra körre jár.
mert van, örökkön
föltámadás.

Drabon József

Kívánságok

Éjszakáim még titkokat súgnak,
szinte úgy érzem, hogy ébren vagyok,
frissnek érzem magamat és újnak,
ébredek, jönnek dermesztő napok,
áhítozom az igazán szépre,
de nem kapok gazdag, új erőre.

Nem járja át bensőmet már varázs,
amely testet, fáradt lelket betölt,
de belátom, immár későre jár,
időm gyötör, előbb-utóbb megöl,
nem is baj ez, hiszen van folytatás,
családomról, ha letörik egy ág.

Tovább viszik belőlem kevés jót,
amíg lesz e teremtett nagyvilág,
arra kérem hát a Mindenhatót,
intézze jól az életük sorát,
bajtól óvja, őrizze meg őket,
szívükben meg minket, elmenőket.

In memoriam Sorki Dala Andor

Minap temettük el Hajdu Ráfis János múzeumalapítót és most jött az újabb szomorú hír április 11-én a Költészet Napján elhunyt Sorki Dala Andor költő, lírátor, festő és grafikusművész, művésztanár.

Mezőkövesden született 1941 február 7-én. Dala József festőművész, gimnáziumi tanár, a Matyóföld periodika elindítója, - mely több mint 50 éve folyamatosan közölte a helyi és környékbeli helytörténetesek írásait, - és Várallyay Sára fia.

Felesége Daláné Szabó Ágnes Mária, tanár.

Általános iskoláit Mezőkövesden végezte mely élete végéig meghatározta a szülőföldhöz fűződő viszonyát. Ez a szoros kötődés verseiben, grafikáiban, festményein egyaránt megnyilvánul.

A budapesti Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban festő-grafika szakán 1959-ben középfokú végzettséget kapott. Szegeden a Tanárképző Főiskolán rajz-irodalom nyelv szakot végzett 1964-ben, majd az ELTÉN bölcsészettudományi kar nyelv szakán diplomázott. E mellett 1980-ban a Képzőművészeti kiállítás szervezői, rendezői diplomát is megszerezte.

1964-2001 között a Budapesten Zuglóban a miskolci úti József Atilla iskolában tanított művésztanárként. Emellett közéleti tevékenysége, festői munkássága is jelentős.

Önálló és kollektív kiállításai meghaladja a százat. Több-ször láthattuk alkotásait Mezőkövesden is. Költői, szerzői estjei sem maradnak el festői munkássága mellett. Éppen azért is ért rosszul a szomorú hír, mert már minden elő volt készítve, egy költői estre kamarakiállítással egybekötve szülővárosában, melyre nagy szeretettel készült.

Édesapja által alapított Matyóföldben több versét és 17 illusztrációját közölték.

Munkásságáért több díjat kapott. 1975-ben a „Kiváló Művésztanár”-tol kezdve, az 1983-ban - a Művelődési Minisztériumtól kapott - „Kultúráért” kitüntetésen keresztül, a 2016-ban - az Emberi Erőforrások Miniszterétől kapott - „Apáczai Csere János” díjig. Erre volt tanítványai jelölték, melyhez a Matyóföldi Alkotók és Művészetpártolók ajánlása is csatlakozott. Ezt a budapesti Vigadó Dísztermében vette át, mellyel művésztanári, képzőművészeti, költői munkásságát ismerték el.

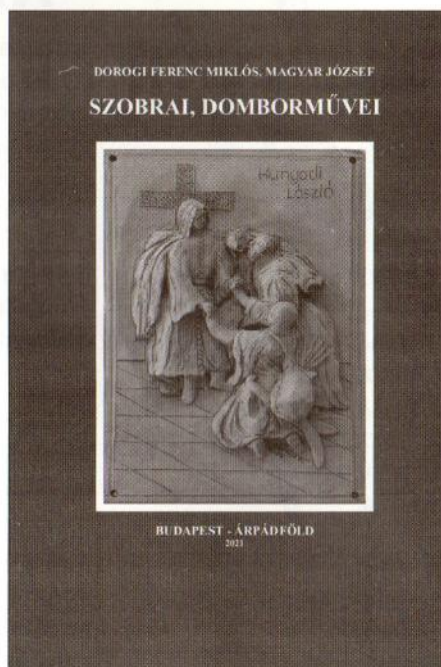
Önálló verses kötetei, „Fohász fényért”, „Gyónás teliholdnál”, és antológiákban, a helyi és országos lapokban megjelent monológjai, verses prózai írásai maradandó élményt nyújtottak hallgatóinak, olvasóinak.

Utolsó kötete a „**Jeletet kér a szeretett föld**”, melyet saját grafikái díszít, szülővárosához mélyen kötődő szeretete csendül ki. Fellelhető benne egész életét átható hobbija, mely a matyó népművészet ősi, eredetszimbolikáját, kultúrgenetikáját, - és annak hatását magyar szecesszióban, - a motívumvilágát, jelképes üzeneteit, színasszociációját, motívumszerkezetének esztétikáját kutatta.

Csirmazné Cservenyák Ilona

Szobrok, domborművek egy kötetben

A napokban látott napvilágot Dorogi Ferenc Miklós és 8 éves unokája Magyar József terrakotta alkotásainak megörökítése, reprezentatív kötetben. A könyv bolti forgalomba nem kerül. Az alkotók munkáit hivatott megőrizni barátok, ismerősök, rokonok számára. A könyvben (520 darab, - ebből 40 a Magyar József alkotása -) kitűnő fotókkal illusztrált szobor és dombormű látható témánként csoportosítva. A hithez kapcsolódó szobrokkal, keresztúti domborművekkel kezdve, a közismert magyarokon át, az Aranycsapat ábrázolásáig. Karikatúra csoportban barátjának Teszák Sándor karikatúra grafikusművésznak állít emléket, akivel 2012-ben közös kiállításon mutatták be műveiket a budapesti Corvin Művelődési Ház-Erzsébetligeti Színházban.

Külön fejezetben mutatja be a matyó népviseletet, és mezőkövesdi neves emberek portréit, 72 darabot.

Dorogi Ferenc, több mint 20 éve foglalkozik hobbiként terrakotta alkotások készítésével és helytörténet kutatással. Főleg Budapesti lakóhelye Árpádföld történelmével, és a hozzá kapcsolódó eseményekkel. De mint mezőkövesdi származású nem feledkezik meg szülővárosáról sem. Városunkban is több kiállításon láthattuk alkotásait, csakúgy, mint felesége Kriston Margit „babáit”, aki nemcsak babagyűjtő, de népviseleti babakészítő is. Jelenleg a „Matyó Körmenet” bemutatásának darabjain dolgozik.

Reméljük, rövidesen megcsodálhatjuk mindkettőjük munkáit városunkban is.

Cs. Cs. I.

Árnyék

a világosság és a sötétség között

Mi is az árnyék és hányféle van? Kereshetnénk rá valami frappáns definíciót is a fenti helyett, de ne tegyük. Most inkább elmélkedjünk, emlékezzünk, kapaszkodjunk álmainkba, nézzünk szét az árnyékvilágban.

Ki ne látott volna fészkén kiterjesztett szárnyával a hőségától fiókáit árnyékoló gólyát, miközben életét kockáztatja a hőtorlódástól.

Az idősebb mezőkövesdiek arra is emlékezhetnek, hogy a Zsóry régi közös öltözője mellett volt két kismedence, ahol a falusi öregasszonyok, a medencepadkán ülve, a nagy fekete esernyővel védték magukat a Naptól és csináltak maguknak egy más fajta árnyéket.

A Nap perzselő tüze igényli az árnyéket. Így igényli a pásztorember is a puszta közepén azt az egy öreg tölgyet is, amelyik árnyat és álmot ad neki, miközben a két puli a nyájon kívül az Ő álmát is vigyázza.

Egy megint másfajta árnyék! Jó régen elmerengtem a füzérradványi Károlyi kastély hatalmas platánjai alatt, hogy ezek a szinte földönfutó, girbe-gurba, derékvastagságú ágak vajon mit láthattak Magyarország történelméből, hány fennkölt beszélgetést, hány szerelmi vallomást, kitervezett ármányt és hány csupán csak gondokat elűző megpihenéshez adtak árnyéket, nyugalmat és szemet gyönyörködtető látványt.

Mindnyájunknak lehetnek hasonló árnyékhoz köthető emlékei.

Az előbbiekhöz csatlakozva van egy gondolatom a gimnázium 110 éves japán akácainak árnyékáról. E fák árnyékában a sokak emlékében élő kiváló tanárok több száz, vagy még inkább ezernél is sokkal több kiművelt embert adtak e hazának. A diákok a fák és az Ő árnyékukban tehettek szert alapos tudásra, és talán később sokukból lett árnyéket adó megbecsült ember. Ahhoz, hogy ez mindig újra és újra megismételhető legyen, bizony sok árnyéket adó fára volna szükség.

Én magamra gondolva feltehetem a kérdést egy másik árnyéket kutatva, vajon milyen árnyéka volt apámnak, mit adott nekem? Az árnyékában maradtam vagy talán kiléptem onnan? Segített, hogy nekem is legyen árnyékom, vagy csak árnyéka védőszárnyai alatt „bujkáltam”. Nehéz apámat überelni, ma is csak azt érzem, hogy kevés ember tudta elfogadni az elfogadhatatlant, ahogy Ő tette, majd ebből kikecmeregve egy, a körülményekhez képest szerényebb, ám becsületos, verejtékes életet leélni. Árnyékából nem léptem ki soha, mert nem akartam, viszont, hogy lett-e saját árnyékom, csak a szeretteim, meg akik emberként is ismertek, azok ítélik meg, majd valamikor.

A fényről és árnyékról való elmélkedés szült bennem egy gondolatot, már mint, hogy a hírnév az árnyéka az embernek, a valóság pedig maga az ember. Ismerd előbb meg az embert, hogy ne csalódj! – mondom én.

És mi van azzal az árnyékkal, amit egyenként és mindnyájan láthatatlanul a hátunkon cipelünk. Egyre nehezebb és leteper, vagy még elviselhető? Figyelünk rá vagy lepellel takarva becsapjuk magunkat. Képesek vagyunk-e a fény felé fordítani, szembenézni vele és meg is birkózni vele, vagy kiírjuk magunkból, mert könnyebb csak ezek által lehet mindnyájunknak.

Gondolj rá, ahhoz, hogy egy fa árnyékában lehess, ahhoz valakinek, valamikor el kellett azt a fát ültetnie.

Ahhoz, hogy követhető árnyékod lehessen teljes szívvel tanulnod kell bármit, amihez talentumot kaptál és nem elásni.

Ahhoz, hogy nehéz árnyéket ne kelljen cipelned, az élet minden napján fel kell ismerned a jó és a rossz, az elfogadható és az elfogadhatatlan, a követhető és a nem követhető dolgokat, a különbséget közöttük és helyesen döntened.

Ma egyre fogy az árnyék így-is-meg úgy is, ráadásul a sötét árnyék is szaporodik, ezért nem vagyok optimista. Úgy ítélem meg, hogy ideje lenne Koncz Zsuzsa egykori számát közösen megszívlevél hangosan énekelni – „ne vágj ki minden fát” –, mert elfogy az árnyék és a Nap felperzseli életünket.

Dr. Kriston Mihály

Varga Rudolf

Elgázoltam a gyógyszerészt!

Televíziót elsőként a vasbót kirakatában láttam.

Azt mondtam, hogy az maga a szemfényvesztés. Azt mondtam, de nem is gondoltam, hogy mennyire igazam volt. Nem gondoltam, hogy évtizedekkel később, ugyanúgy, mint sokmilliárd embertársam, én is a sugárzó vibrálás kábító delejében dagonyázok majd, ahol szórakoztatás címszó alatt teljes kiszolgáltatottságba manővereznek a képernyőn hadováló szörnyek.

A szörnyek, amik megmértelyeznek minket, a tudatalattinkba építik saját önmegsemmisítésünket. A vasbót előtt állva még egyáltalán nem kötött le a duplaüvegen keresztül kukkolt kásás képernyőjű kutyü, aminek a hangját nem is hallottam. Később a téveszűdében a falra szerelt, lakattal zárt ládában a Munkácsy készüléken végignéztam a heti két alkalommal sugárzott adásokat, de egy szót sem értettem, amit abból a szellemképes dobozból beszéltek.

Akkorában a diszkót, az internetet, a televíziót a házak tetejére szerelt megafonok helyettesítették, mint a kor technikai felszereltségének megfelelő kezdetleges tudatölő és butító eszközök.

Ha végre itt a nyár, és meleg az idő, az ember strandra jár, mert azért van itt ő. Míg anyu öltözik, az apu ideges, hogy olyan lassan készül el, hogy addigra este lesz. Íjjaj, úgy élvezem én a strandot, ottan annyira szép és jó, annyi vicceset látok, hallok, és még bambi is kapható. La-la-la-la, la-la-la-la. La-la-la-la, la-la-la. A strandon az is jó, hogy van még sok gyerek, és van homokozó, és labdázni lehet. Csak azt nem értem én, sok néni mért visít, ha véletlen egy labda épp egy bácsira ráesik. Íjjaj, úgy élvezem én a strandot, ottan annyira szép és jó, annyi vicceset látok, hallok, és még bambi is kapható. De apukámra is én azért ügyelek, és mindig odavisz a lelkiismeret. Ha fekszik a napon és izzad már szegény, kis vödöröm vízzel megtöltöm és rálocsolom mind én! Íjjaj, úgy élvezem én a strandot, ottan annyira szép és jó, annyi vicceset látok, hallok, és még bambi is kapható. La-la-la-la, la-la-la-la. La-la-la-la, la-la-la. De este szomorú a hazafelé út, mert otthon az anyu a fürdőkádba dug. Már volt vele ezért már nagyon sok vitám, mert ki hallott még ilyen dolgot, fürdeni strand után? Otthon nem szeretem a strandot, abban semmi se szép, se jó. Gyorsan mosdani, mást se hallok, és még bambi se kapható.

– ... és még bambi se kaphatóóó – vonyítottam telitorokból, bár strandon még sosem voltam, csak hallo-másból, az úribb inasok elmondása alapján képzeltem el, milyen is lehet az.

Azt sem értettem, mi az, hogy anyu a fürdőkádba dug, mikor dugni az ágyban szoktak az anyuk és apuk. Nem baj. A háztetőkre szerelt hangosbemondókkal együtt minden reggel elénekeltem a slágert a Gatyaszár köztől a kórházig tartó úton. A zene után beolvasták, hogy a legjobban teljesítő téveszűcsetagok azon a héten hány munkaegységet teljesítettek. A megafon volt a falu hangos di-

csőségtáblája is. Aztán újra a dal. Én meg újra ordítottam a megafonból bömbölő kisjánnyal együtt, hogy Ha végre itt a nyááár ...

Közben elengedett kézzel hajtottam édesapám drótsamarát.

Apám biciglijén karikáztam akkor is, amikor elgázoltam a gyógyszerészt.

Jégesőt vert szemembe a szél, hát lehajtottam a fejem, úgy cajgáztam. Teljes erőmből tapostam a pedált, mert időben oda akartam érni az iskolába. A gyógyszerész meggyött velem szemben. Telibe trafáltam.

– Az anyád proli úristenit! – ordította felém a lódenkabátos ember.

Na, jó. Igaza volt. Csak azt nem értettem, mit keresett ő a járdán, amikor én éppen a szemembe vágó jégesőben tekerek ottan.

Délután megkérdeztem édesanyámat:

– Mi az, hogy proli?

– Hol hallottad azt? – kérdezett vissza anyám.

– Az utcán – vágta rá. – De mit tesz az?

Anyám elgondolkodott és azt felelte:

– A proli, az azt jelenti, hogy kisember.

– És a nagyember, az nem proli? – firtattam tovább.

– Nem. A nagyember, az elftárs – vágta bele a csutakot a mosogatóvízbe édesanyám.

Hogy én mennyire vágytam mindent tudni, az szinte ...

Nélkülem semmi figyelemreméltó nem történhetett a környéken. Amerre jártam keltem, mindenütt tágra volt nyitva a szemem, kihegyezve tapsi fülem. Legtöbbször tisztas távolból kagylóztam a felnyöttek beszédét, más-kor pedig a közelükbe férközve, csendben jáccogotva hallgattam a sok okos szót.

Csehovics nagyapa az Irényke keresztanyám apukája volt, hát úgy gondoltam, ő az én nagyapám is. Úgy is hívtam, ami szerintem rendben is volt. Andris bácsi sokszor mesélt a régi időkről. Katonatorténeteit már kívülről tudtam.

Mese közben lelki szemeim előtt láttam a kaszárnyából kimasírozó bakákat, amint díszlépésben nyomulnak a kuplerájba. Utolsó szörszálig le tudtam volna rajzolni azt az örömjányt, aki bugyogó nélkül, kigombolt blúzban, a sezlonyon hanyatt dőlve fogadta a sorban álló, újabbnál újabb kuncsaftokat. Láttam, amint köldökéig húzza a szoknyáját.

– Akkora vót a csúnyája, akár a bornyú szája – mutatta Csehovics nagyapa az öklével a kurtizán peckének méretét.

Másodpercről másodpercre követtem Andris bácsi fog-ságba esésének mozzanatait is a doberdói harctér koromsötét éjszakájában:

– Nesz ... Megint nesz – élte át elfúló hangon újra és újra a szörnyű hadikalándot Csehovics nagyapa.

Apám jön hazafelé

Mezey István rajza

Az más kérdés, hogy az idő haladtával egyre több ellenséget kaszabolt le. Végül mégis azok kerültek fölénybe, és ha nehezen is, de legyűrték őtet.

– Azok, basszátok meg, moslékabbak vótak még az oláhoknál is – köpött egyfogú szájából tócsányi slejmet a porba Csehovics nagyapa. – Úgy megverték, majd beszartam – ecsetelte az átélt szenvedést.

Nem is értettem, hogyan lehetett megverni egy olyan bikanyakú, bivalyerős embert, mint amilyen Andris bácsi volt. Hiszen ő a mázsás, terménnyel töltött zsákokat úgy dobálta, mint mások a tollas dunyhát.

Isteni szerencse, hogy nem érte meg azt, amikor a fia, Laci bátyám, talán szerelmi bánatában, talán mert villanásnyira átlátott a halandók elől elfátyolozott igazvalóságra, talán valami más miatt megitta a szert, a mérgező permetlét, amitől iszonyatos kínok közt halt meg.

Isteni szerencse, hogy Csehovics nagyapa azt már nem érte meg, mert azt a fájdalmat még ő sem tudta volna éppésszel elviselni.

Egy reggelen jajgatva szaladt Veron nagyanyámhoz Bora, a Csehovics nagyapa felesége.

Alig volt képes eldodogni, hogy megbetegedett a jánya, Irényke. Csehovicsék nagyapámékkal átellenben, az út túloldalán laktak. Hívták a javasasszonyt, a pijócasembert, de egyikük sem tudott segíteni. Végül kisütötték, be kell vinni Irénykét a kassai kórházba.

Megkérték édesanyámat, kísérje el a jányukat, mert ő mégiscsak jobban szót ért azokkal a tudós doktorokkal.

– Megadok bármit, csak gyógyítsák meg Irényt! – tépte pár szál megmaradt haját Andris bácsi. – Eladom a bornyút, vagy bármit, csak ne haljon meg a jányom!

Nagyapám rögvest befogatta a lovakat. Dunyhákkal, párnákkal bélelték a szekérdereket és vitték Irénykét a kórházba. Kiderült, vakbélgyulladásra van. Azonmód meg

is mütötték. Édesanyám mindvégig ott maradt vele. Pár nap múlva Irénykét már gyógyultan hozták haza.

Édesanyám fizette ki a kórházi számlát. Hazatérvést megmutatta azt Andris bácsinak, de ő csak hümmögött. Hát végül is, nagyapám köhögte ki azt az ütős összeget.

Minthacsak sejtette volna, az a pénz a családban marad, merthogy Irényke lesz neki a kedvenc menyé.

– Fa-ze-ka-kat tóóódozniii, fóóótozniii, fenekeeeelniii! – visszhangzik a fülembe hatvan év magasságos mélységéből.

Ha széles karimájú, napszíta fekete kalapban, bocsorban Perecse vagy Krasznyik felől drótostót érkezett a faluba, első állomásként Verony ágyonál állt meg. Veron nagyanyámnál mindig volt egy kis ebédről maradt grulyaleveske, meg sütőben kicsinység megpörkölődött szilvalekváros derelye. Derelye, amiből, ha az újramelegítéstől a tészta tetejére kicsap a cukkor a lekvárból, annál finomabbat még a király sem evett. Ha meg ippeg brindza haluska vót az ebéd, a drótostót bepakolt belüle egy lavórnyit és nem kért pénzet a munkájáért.

Nagyanyám ócska fazekait, lábosait fótozták a drótostok. Fémtégelyben valami csirizszerű nyúlós massa, bádovgágó ollóval alumíniumlemezből kanyarított flekk, meg szegecs került elő a drótostótok puttonyából. Piff paff! Egykét kalapácsütés a szegecsre, és már meg is volt fótozva a lyukas fazék.

A drótostótok állandó ülőhelye a tőcik volt. Ottan olyan jól kézre esett minden. Én meg körülöttük sündörögve kuporodtam a lábukhoz. Tátott szájjal hallgattam a messzi fődről érkezett varázslók kacifántos történeteit. Ittam minden szavukat.

A rémtörtétek állandó visszatérő csattanójaként azt kérdezte a drótostót:

– No! Érted-e, klapci? – és lezárásként tenyéryni turhát köpött maga elé a porba.

Hiába volt megkettőzött őrség, meg a sok megerősített védelmi intézkedés, a drótostótok behunyt szemmel is átjártak a csempészösvényeken.

Nevetve mesélték, hogyan cselezik ki a tejelesszájú határőr kiskatonákat.

Cseresnye virágzástól a térdig érő sár beálltaig hozzánk is eljutottak a vándorárosok.

Mindenkor az évszaknak megfelelő portékát kínálták. Tavasszal pántlikát a jányok varkocsába, tarka vászonkendőt az asszonyok napszíta, esőáztatta főkötője helyett, fekete nemezéből készült slipiszt a vénasszonyoknak, szalmakalapot, divatos dóznit az embereknek.

Ferenc atyus idejében még ezüstgombokat is lehetett venni a vándorárosoktól. A tehetősebb legények dolmányán azidőtájt ezüstpitykéek fityegtek. Ha ippeg nem volt pénz a zsebükben, leszakították és azzal fizettek a kocsmában. Legombolták a bor árát. De az már olyan rég volt, hogy talán igaz sem volt.

A vándorárosok ládájában állandó készletként ott volt a varrocérna, a tűkészlet, a ziherejsztű, amit felénk pintőnek mondtak, a bugyngóba való gumipertli, a kapcsos bugyel-láris, petrólampákba való kanóc, az elmaradhatatlan kin-

(Folytatás a 12. oldalon)

(Folytatás a 11. oldalról)

cses kalendárium, amibe nagyanyám mindig beírta a nevezetes dátumokat, az olyanokat, mint például azt, hogy a tehen miko fojt. Aki jót akart magának, vándorárustól vette a biligombot, mert az fémből volt és sosem szakadt le az ingról. Nagyanyám még az elnyűtt ruhákról is levagdosta a biligombokat és egy újabb ingre, mellényre varrta fel az örökéletű darabokat.

Egy biztos, minálunk nem kereste degeszre magát egyik vándorárus sem.

– Megyek magyarba – mondták a tót tesvérek, amikor átugrottak hozzánk.

A csempészet mifelénk amolyan kiegészítő foglalkozásnak, huncutkodásnak, unaloműző szórakozásnak volt kitalálva. Filléres portékájával bármikor, bárki felkerekedhetett, hogy átugorjon Buzitára, Csécsbe vagy Szepsibe, inni egy korsó igazi tizenkettes sert, meglátogatni a rokonyokat, vagy csak úgy trécselni egy cseppeszkét.

A csempészáru zsírpapírba csomagolt tűzkő, fekete dobozkába öntött vaspör, amivel a masinák platnyját puceválták, néhány liter hidegen sajtolt napraforgóolaj, öt doboz Kossuth vagy Munkás cigaretta volt. De olyanról is hallottam, hogy valaki éjnek évadján lovaskocsival ment át szlovákba, és egy teljes házra való vörösréz ereszcsonát hozott, negyed annyi áráért, mint amennyiért itthon árulták.

Édesanyámat fiatal korában hetente zargatta át nagyanyám szlovákba. Veron ugyanúgy, mint mindenki más, továbbra is magáénak érezte az elcsatolt Felvidéket. Édesanyámnak a bő szoknyájára hosszú zsebeket varrt, megrakta tojással, úgy indította útnak a jányát, akit egy falubeli asszonnyal, Grebely nénivel eccer el is kaptak a határőrök.

Bekísérték őket az őrszobára. Szegény édesanyám rémülten ácsorgott a falnál. A katonák persze tudták, a rokolyája meg van rakva csempészáruval. Mondták neki, üljön le. Anyám meg hajtogatta, ő nem ül le, mert ő nem fáradt. Mondták, majd az lesz, mert csak reggel gyün a parancsnok, aki kihallgatja a csempészeket és jegyzőkönyvezi a bűntényt.

Édesanyám reggelre majdnem elájult a hosszú ácsorgásban. Akkor aztán kipakoltatták vele azt a két-tucatnyi tojást. A jegyzőkönyv felvételétől kegyesen eltekintett a parancsnok.

A tojásokból pedig már egészen fain rántottát rittyenthettek maguknak a vitézek, meg a díszpinty officér.

Nekem azt is tudnom kellett, hogyan működik a harang.

Addig könyörögtem Máté Béla bácsinak, a kántornak és harangozónak, amíg megengedte, hogy felmenjek vele a toronyba. Vasárnaponként Béla bácsi orgonált a karzaton, akinek amúgy bányász volt az eredeti foglalkozása. Vasárnapi miséken sokszor fújtattam neki az orgona öblös tüdejébe, hát hálából hagyta, hogy utána kapaszkodjak a foghíjas lépcsőkön, nyaktörő pallókon, szüette létrákon a toronyba.

Fülsüketítő harangzúgásban csodáltam fentről a szív alakú völgyet, a világ legszebb táját, az odalent bogaraknak tűnő emberek mászkálását. A lőrészzerű ablakon ki-röppenő galambok vezették tekintetemet, fel, fel, egészen a nap aranykapujáig, meg még azon is túlra, a boltozat ablakain át a felsőbb egekben, a kilencedik mennyországon, a csillagközi téren túli, nemtérnemidőben lakozó, láthatatlanul létező Ősúr királyságának határáig.

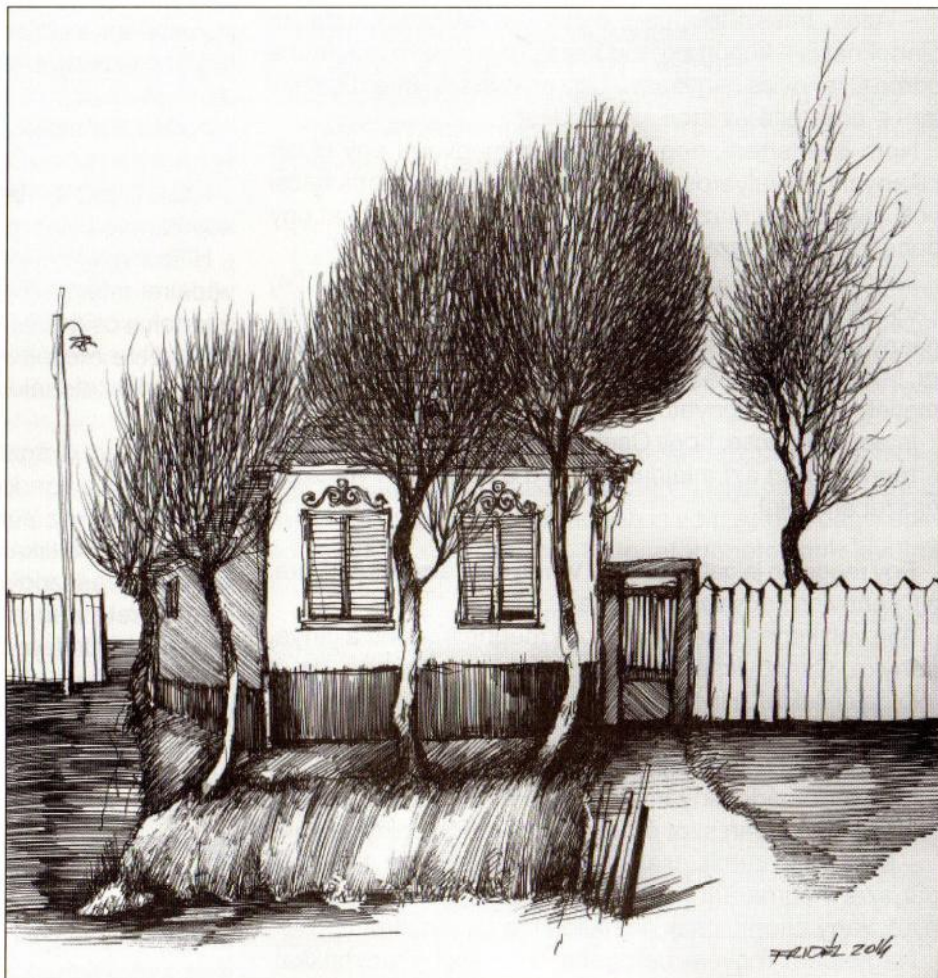
Harangszóval szédült felfelé a lelkem.

Tudnom kellett a kuglijáték minden fortélyát.

Kilestem a kocsmaudvarra állított akasztófászerű ácsolatról madzagon lógó golyónak azt a lendítési szögét, ahonnan az összes bábut leüti. Ha kérték, akár a felnyötteknek is tanácsot adtam a helyes lökésirányhoz.

Volt olyan mesés nap, mikor három forint is összegyőtt a nyertes játékosoktól kapott baksisokból. Arról ábrándoztam, milyen jó lenne városban élni, ahol sok ember van, mert én ottan rendesen megszedhetném magam.

Tudományomból akkorában még jól éltem.

Daruszögi délután

Fridél Lajos rajza

Kihordásos ebéd

Mezey István rajza

Kégl Ildikó

a júliusi réten

a júliusi réten
egy bánatában
sorvadni
készülő katáng
mellé ültem
hogymondjam
nem ő a magányosabb
hogymég én is vagyok
itt vagyok
és most vagyok
de engem észrevett-e
a katáng
vagy bárki
csak hogy nekem is
legyen egy pillanatnyi
júliusi
létjogosultságom
hervadás előtt

Fecske Csaba

Óvatlan évek

negyvenöt évig élt boldog házasságban
költő férjével mondta a pap amire
fölkaptam a fejem mondhatta volna
kotrásban is mert jó boldognak lenni
még ha nem is tud róla az ember Istenem
negyvenöt év sötét vadon ahol nem csak
madarak fütyörésznek de félelmetes
vadak csörtetnek a bozótban
ennyi idő alatt egymáshoz csiszolódnak
két ember és hasonlítani kezdenek egymásra
az óvatlan évek csiszoló munkája persze
nem fájdalommentes hegek jelzik az útját
a síríg tartó szerelemből két szárnyaszegett
szív harca lesz halálíg tartó küzdelem
valami olyanért ami nem is létezik
csupán hiányzik

Poccai Piroska

Tavaszi

A természet illegeti magát,
kezd megújuló formát ölteni.
Avarszín jelmez nem nyerhet csatát.
A fákat új színbe öltözteti.

Rügyező bokor, színesedő rét,
felhőszegélyeken bodor fodor.
Mint nő, bársonyruháján ékkövéket
mutogatja: mily' ékes e csokor.

A nap kivonja aranylándzsáját
- hitet ébresztve a szemlélőben -
meg-megdöfködi a kőd palástját.

Zöldbe öltözik az egész világ
- összesimulnak a gondolatok -
új remények íve a kisvirág.

Én sem kértem, hogy negyedik gyerekként világra jöjsek. Mégis ez történt 1938 márciusának egyik hajnalán Gömbösfalván, (Szomolya) az alvégi utca egyik nádfedeles házikövéjében. Mintha nem lett volna elég gondjuk-bajuk eddig is a parasztszülőknek, az örökösen éhes gyerekekkel. Ha eddig sokat dolgoztak, a megszorított család miatt még többet kellett dolgozniuk.

Zokszó nélkül dolgozott volna tovább apám is, de a sasosbehívóparancs úgy rendelkezett, védje meg a hazáját, ahol eddig nyomorban élt a megszorított családdal.

Apám hosszú távolléte alatt is telt az idő és én már az alvégi utcánkon futkostam ekkorában a többi alvégi gyerekkel, ahol alig látszottam ki a feneketlen sárból. Futkározás közben a falunk felé érkező háború dörejét hallhatuk, egyre közelebről.

– Jaj, nekünk! Közeledik a háború! Jönnek az oroszok! – sóhajtozták riadtan az öregasszonyok az óvóhelyül szolgáló tufapincében, ahol több családdal voltunk összezárva. Sok alföldi, köztük mezőkövesdi család választotta óvóhelyéül a falu pincéit, melyek a falu két oldalán ezernyi számban vannak még ma is tufába vájva.

Addig sóhajtoztak, amíg a robbanó gránátok már a pinceajtót is megrongálták a bent reszkető emberek ijedségére. Az orosz katonák is megérkeztek az előre megalapozott félelmünkre bőven rászolgálva. Vitték a fiatal nőket krumpli pucolásra, és a férfiakat málenkijrobotra (*kismunka*).

Mikorra az óvóhelyünkre benyomultak, én már az ágy alatt remegve hallhattam ordibálásukat:

– Partizán jeszt? – támadtak durván a bentiekre és kuttattak a homályos pince minden zugában. A felnőttek ekkor észlelték hiányomat és húztak ki az ágy alól teljes remegéssel még éppen idejében, mert az ágyak alját is kutatni kezdték a homályban. Nagyon megijedtem a robbanásoktól és az ordibáló katonáktól, mert a remegésem nem múlt el még a civil ruhába átöltözött, orosz katonaversenyző vizsgálata után sem. Ezután sem lettem tökéletesen egészséges, mert kétszer varratták meg a halóruhát, ami szokás volt faluban az elköszönni készülő gyerek részére ekkortájt. Aztán mégis, valahol úgy döntöttek, maradjak, valami feladat várhat rám.

A háború után édesapámat még két évig hadifogolytáborban büntette a hatalom, mert a vesztesek oldalán harcolt a háborúban. Nem az ő kívánsága volt, hogy bármely oldalon harcoljon, mégis bűnösnek kiáltották.

Hogy apám hazajött, könnyebb lett kissé életünk. Majd a színre lépő Rákosi Mátyás elvtárs vezérünk úgy határozott, dolgozónépe a földön megtermelt, kevés anyagi javakat szolgáltatassa be és keményen adózzon.

Nem is csoda, ha – tanítóim kérésére – szüleim a mezőkövesdi *I László Gimnáziumba* (Szent László) írtattak továbbtanulni. Egy cseppet sem örültem ennek. Nem akartam úr lenni. Nekem a föld, az erdő volt minden álmom, ezért mindenképpen erdész akartam lenni. A legnagyobb

Somogyi Dénes Életem

akadálya volt, hogy ekkoriban még csak Sopronban volt erdészképzés és szüleim nem engedtek ilyen messzire. Bár akkor nehezteltem érte, később mégis helyeseltem döntésüket. Még ilyen közelségben is elfogott a honvágy, amikor kife-

héredett a falunk fölé magasodó Gyűr-oldal. A virágba borult cseresznyefák erdeje odalátszott a diákokthoz második emeletére, egyre fokozva honvágyamat.

Honvágyam csillapítására Mezőkövesd és Szomolya közötti *Burbolya* nevű földünket hétvégenként felkerestem egy kölcsön biciklivel és egy kölcsön kapával. A kukoricásunkban irtottam a gyomokat. Édesapám, amikor másnap Szomolyáról felkereste földünket, mosolyogva indult vissza a faluba és újságolta; *valaki ellopta a gyomokat a kukoricásból!*

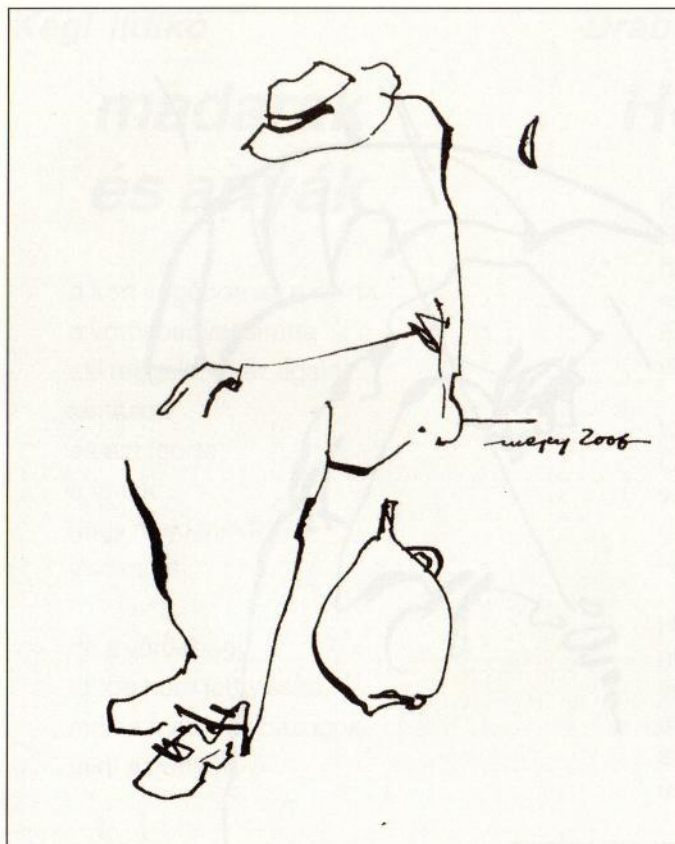
A második évet fejeztem be, amikor a nyári szünidő leltével, szüleim zavartan fordultak felém:

– Édes fiam! Jó lenne, ha nem mennél vissza a gimnáziumba. A sok beszolgáltatás, és a sok adó miatt, nagy szükség van itthoni munkára és az iparban kapott fizetésre. Amióta hazajöttem a hadifogságból, egyre fogy az erőm. Nem bírom már a munkát. Megagtán, az sem helyes, hogy urat neveljünk belőled, testvéreid meg túrják a földet. – mondta lehajtott fővel, mintha bűnös lenne a háború kitéréséért, a beszolgáltatásért, a szegényembert nyomorító adókért.

Nem sok választásom volt. Otthagytam az iskolát, melyet később az egri Gárdonyi gimnáziumban, munka mellett fejeztem be. És nem volt sok választásom, hová menjek dolgozni. A falunk és Bogács község között, a Borda-hegyen, állt a MASZOLAJ (*Magyar - Szovjet Olajtársaság*) egyik olajfúrótornya, ahol sikerült elhelyezkednem 1955 őszén, mint fúrómunkás. A fiatal korom ellenére, az átlagnál erősebb fizikai állapotomnak köszönhetően, korengedéllyel felvettek.

Mint partra vetett hal, a meleg tanteremből a szabad ég alá kerültem. Jöttek a mínuszok, hideg szelek, térdig érő sarak, havak, melyeket nehezen viseltem. Innen Bogácsra kerültem, ahol egy műszaki baleset folytán majdnem áldozatul estem. Ám élve maradtam, valaki ismét vigyázott rám. Az általam okozott üzembaleset miatt, a torony tetejéről mellém zuhant a tízmázsás csigasor, de ismét élve maradtam. A baleset kísérőjeként – a véletlen folytán – feltört a gyógyvíz. A fúróberendezésben történt károkozás miatt, megkaptam a munkahelyem első fegyelmi büntetését.

Később, mivel érettségim volt, könnyebben tanultam szakmákat. Pár év alatt négy szakmából vizsgát tettem és tizenöt év után, otthagytam az olajfúró vállalatot, amely ekkor már egri telephellyel működött. 1958-ban a sármel-leki repülőezredhez rendelt a behívóparancs, ahol két és fél évet szolgáltam a dolgozónépet, mint tűzoltógép-kocsivezető. 1961 megnősültem. A feleségem, társam, segítőm immár 60 éve. Eger város szélén építettem csa-

Emlékből élő

Mezey István rajza

ládi házat, többnyire saját kezemmel, a Pannónia motorom árából vásárolt telken. Hasznosítottam a korábban tanult szakmáimat. Így aztán, amikor az olajfúró vállalat végleg elköltözött Egerből-Szegedre, már nem vándoroltam tovább.

A Mezőgép vállalathoz szegődtem, ahol kerestek olyan autóvillanyszerelőt, akinek autóbuszvezető jogosítványa is van. Munkakezdés előtt és után a munkásokat szállítottam, napközben pedig az üzemben dolgoztam. Hétfő-eken kirándultunk az ország területén és azon túl is, olykor az Adriai tengerig.

Két év multával a Heves Megyei Tanácsépítő Vállalathoz szegődtem, ahol jobban megfizettek. Itt dolgoztam huszonnégy évig, amikor nyugdíjas lettem.

Bár volt hétfégi telkem és turistaként már évek óta jártam a Bükk és Mátra hegyeit, mégis üresnek találtam az életem. Jelentkeztem az egri Máltai Szeretetszolgálatnál karitatív munkára, amelynek évekig voltam önkéntes munkatársa. Ennek leteltével másodállású taxisként jártam a város utcáit.

64 éves koromban, 2002-ben történt, hogy Eger városa a vár diadalának 550 éves évfordulójára olyan mondaíró pályázatot írt ki, amelyben az egri vitézek hősiessége mellett, az egri bikavért is méltatni kellett. Ekkor jutott eszembe a nagyapámtól hallott monda, amely a szülőfalumban maradó török katonáról és egy kecskepásztorlány szerelméről szól.

A pályázati kiírás gépelt beadványt kért. Nekem nem volt lehetőségem a gépeltetésre, ezért kézzel írt mondatokat adtam be. Vagy elfogadják, vagy nem alapon.

Ekkor még nem reszketett a kezem annyira, mint most. Édesanyámtól teljesen megörököltam a reszkető kezet, amely csak fokozódik az éveim teltével. Jól olvasható

mondát tudtam leadni. Már el is feledkeztem az egészről – úgy sem lesz ebből semmi – hiszen nem gépelt írást adtam le, mégis értesítettek az elért helyezésemről.

A siker annyira jól esett, hogy írni kezdtem. Amikor összegyűlt egy kötetre való, a kézzel írt szöveget az egyik egri kiadóhoz vittem és saját költségemen készítettem belőle 13 példányt. A rokonságomnak szántam, akik már eddig is ajánlották, írjam le a mondanivalómat és ne őket untassam történeteimmel.

Olyan sokat kellett fizetnem a gépelésért, szerkesztésért, könyvekért, hogy most és azonnal befejezem az írást! – döntöttem el magamban. Hogy mégsem fejeztem be, annak oka nem más, minthogy a rokonságom egyik tagja megajándékozott egy legyengült számítógéppel. Beíratott egy ingyenes tanfolyamra, ahonnan az első órák közötti szünetben leléptem. A gigabájt, megabájt, Wincseszter szavaktól zúgott a fejem, melyen egy abroncs szorítását éreztem. Rájöttem, hogy rajtam kívül, a hallgatóság minden tagja professzori szintű tudással rendelkezik a számítógép ismeretekből.

Még a hazafelé tartó úton vettem egy füzetet és ebbe írtam a lépéseket, melyeket a gépen petyegtettem. Sok-sok gyakorlással végre megtanultam annyira, hogy kezelni tudom. Olykor még ma is előveszem a füzetet. Tudom, könyveimre ráférne egy jó szerkesztő segítsége, de a munkás nyugdíjamból erre nem telik. Sokszor érzem, milyen jó lett volna a középiskola után tovább tanulni. Annyit tudni, mint mások. Ilyenkor azzal nyugtatom magamat, hogy ők meg nem tudnak villanyt szerelni, házat építeni, autót szerelni, buszt vezetni, vízvezetékot szerelni, hegeszteni, stb.

Irodalmi pályázatokra beadott írásaimra kapott elismerések, továbbiak írására serkentenek. És én írok annak ellenére, hogy számomra minden könyv ráfizetés. Amikor elkészülök egy könyvvel, nem futkosok támogató és kiadó után. Néhány példányt elkészítek saját költségemen és elajándékozom azoknak az időseknek, idősothnoknak, akik nem tudnak netezni. Munkásnyugdíjamból telik erre is, hiszen puritán életet élek. Túrázok, kerékpározok, kapálok. A többiek számára ott van a Heves Megyei Elektronikus Könyvtár, Matyó könyvtár, Magyar Elektronikus Könyvtár, ahol mind a 18 kötet megtalálható. Legkedvesebb számomra a *Hasszán kincse*, amelynek alapja a pályázatra beadott monda. A fiatal olvasók az Egri csillagok folytatásának mondják – szerelmi vonatkozásban.

A tájékozatlanok irigykednek rám, anyagi hasznot sejtve. Akkor tudom őket megnyugtatni, amikor megígérem, a könyveimből eredő összes jövedelmet és a szerzői jogot a haragosomra hagyom.

Szép, ólomüveg ablakokat láttam korábbi kirándulásaim alkalmával. Kedvet kaptam arra, hogy szülőfalum templomának kettőt adományozzak. Amikor elkészült, arra gondoltam, Egerben már 65 éve élek és a most felújított Lajos városi templomban is jó lenne. Amikor beszéltem a plébános úrral, helyeselte. Egyet elkészítettünk és kezdeményezésünket tapasztalva, mások is kedvet kaptak az adományozáshoz. Két év alatt minden ablak elkészült.

Aztán a házunkhoz közeli téren kezdeményeztem egy kis trianoni emlékhely létesítését. Mert erről a gyalázatos

(Folytatás a 16. oldalon)

(Folytatás a 15. oldalról)

döntésről emlékezni kell az utókornak is. Részt vettem a munkálatokban, a fák ültetésében – gondozásában még ma is. Lakótársaimnak segítettem ügyeik intézésében, akik jelöltek a városrész fertálymesteri tisztéjére, amelyről nem tudtam. 2013-ban megválasztottak, de nem tudtam elvállalni, mert szívműtétre időpontot kaptam Debrecenbe, egy közeli időpontra.

Majd megírtam Szomolya történetét, melyet diszpolgári címmel jutalmaztak. Aztán segítőim, jóakaróim, jelöltek a Magyar Kultúra Lovagja megtisztelő címre, melyet 2018-ban átvettem Budapesten a Kultúrapalotában.

A közösségért végzett munkának meglett az erkölcsi haszna.

Még 1999-ben, feleségemmel megalapítottuk a Szomolyáért alapítványt, melynek legfőbb célkitűzése a Szomolya - Eger közötti összekötőút építésének pártolása, szorgalmazása. Az alapítvány létrehozását az előzte meg, hogy nosztalgiám gyalogosan kényszerített Egerből-Szomolyára menni azon a 8 kilométeres, 750 éves földúton, ahol gyerekkoromban oly sokat jártam. Szomorúan tapasztaltam, hogy a földút nyomvonalát elnyelte a dzsungel. Az Egerben lakó öcsémmel hetekig irtottuk a bozótot mire gyalogosan járhatóvá vált. A Heves Természetjáró Szövetség elnökénél {Lovász Józsi bácsi} jártam el, hogy a kitakarított nyomvonalon jelzett turistaút legyen. Ma már sárga és piros jelzés.

Majd nehezen bírtam elviselni, hogy a 21-ik század kezdetén csak földúttal van összekötve a várossal ezen a 8 kilométeres földúton – őseink 750 éves földútján. Ma 20 kilométeren érhető el a város. Mindez annak ellenére, hogy a lakosság ebbe a városba jár dolgozni, tanulni, vásárolni, szórakozni, gyógyulni. Ebben az országban nincsen még egy másik olyan falu, amely ilyen kedvező földrajzi helyzetben, ilyen közelségben van egy megyeszékhelyhez és mégis csak 20 kilométeres távon éri el a várost.

Több millióért elkészültek a tervek. A Borsod Megyei Építési Hatóság 2003-ban engedélyezte. Mégsem készülhetett el, mert az Eger városát keleti irányban elkerülőútra lett tervezve az érkezése. Az már mindenki előtt ismeretes, hogy az elkerülő építése elmaradt. A nyomvonalválasztás bizonytalansága miatt kudarcba fulladt. Legalább 7-8 nyomvonalról beszéltek ekkor. A pletyka szerint, neves egri személyek azt szerették volna, ha a Merengő dűlőben korábban vásárolt telkeiken haladna keresztül az elkerülőút, nem az Almagyar-domb szőlőültetvényein, ahol a kisajátítási költségek is elviselhetőbbek lettek volna. Nem is beszélve az úttal járó környezetszennyeződés különbségéről, amely a szőlődombon haladva, távolabb került volna várostól.

Mivel az elkerülő nem épült meg, így a falut összekötő út sem.

Esik

Mezey István rajza

Megöregedtem! Már nem érdekel semmi. Ha a bérelt, zsebkendőnyi szőlőmet kapálgatom a Kőlyuki pince tetején, akkor érzem jól magamat. Amikor egy szőlősor végére érek, leülök a parányi lugas alá és nézem a Bükkhegység kéklő vonulatait a távolban, melyeket annyiszor bejártam. Láthatom a Tar-kő, Három-kő vonulatait, a Miskolcig érő hegyek karéját és ekkor megnyugszom, megpihenek. Amikor a Három-kőről bámulom a lenti tájakat, a teremtés csodáját, annyira közel érzem magamat Istenhez, mintha templomban lennék.

A szőlőlugas alól láthatom az Eged-hegyet és ekkor szabadjára engedem a fantáziám; *Ha valaki egy nagytükröt szerelne az Eged-hegy déli oldalára, láthatnám Egerből Szomolyát és Szomolyáról láthatnám Eger városát, ahol már 65 éve lakom.* Ide látszik a Nagy-Tiba és Kis-Tiba hegy, Bikk-bérc, Vár-hegy, Ódor-hegy, amerre több évtizede túrázom. A rövidebb túrákon ma is ott vagyok. Amikor átölelek egy erdei fát, érzem a felém áramló energiát.

Most, idős nyugdíjasan, ha a szőlőm lugasa alatt, a bárdolt ülőhelyemen délnek fordulok, láthatom a szőlősorok között lankadó gyomokat és tőlük megszabadított, üde szőlőtökéket. A látvány okozta örömem világossá teszi számomra; *nemcsak születtem parasztnak, hanem szívemben-lelkemben az is maradtam.* És ezt egy cseppet sem sajnálom!

Kégl Ildikó

madarak és anyák

a kert végében az a nyírfa
a vörösbegyét siratta
aki reggelente az ágain
hintázott
és azt ígérte
a fának
hogy majd mindig
visszajön

de a vörösbegy
többé nem jött vissza
mert a madarak hazugok
mint az anyák

zengő trillákkal kábítanak
miközben észrevétlenül
már a szökést tervezik
s odaátról sercegő
közönnyel nézik
miként nyeled vissza
könnyeid
az árulást észlelvén
hogy egyetlen
szárazon maradt
zsebkendődet
átnyújtsd sorstársadnak
a remegő nyírnek

Orosz Margit

Mai Miatyánk

Uram, mindennapi kenyerünket
add meg nekünk ma, és munka után
a csendet, a pihenést, az ígét,
mellyel e zúrós világunk törd szét,
napunk fényes sugarát, est húsét,
tündöklő csillagát veled éljem,
és búcsúzó nappal koccinthatassak
előtted állva, meztelen magam
kitárva a végső szeretetnek.

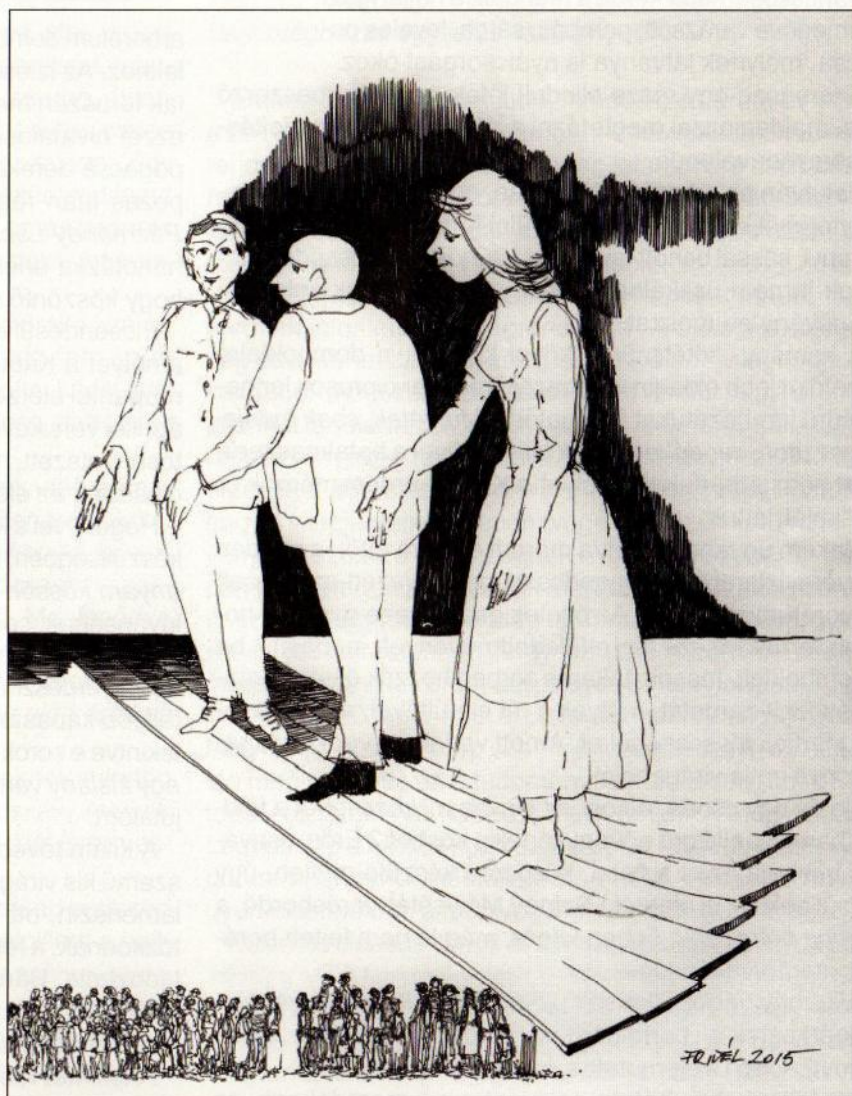
Drabon József:

Hol vagyok otthon?

Kettő is van, vajon melyik enyém?
Hiszen éppen rajtunk kattann a zár,
habár nem vagyok indulásra kész,
mégiscsak van családom és hazám.
E világ most nagyon vad zavaros,
elfogadom, mit Urunktól kapok.

Nem tagadom meg Őt semmiképpen,
Ő tudja csak, meddig lesz folytatás,
változatlanul az, mint volt régen,
mibennünk, ha egy kis jót is talál,
számbaveszi, hiszem, hogy majd megáld.

Hiába van e földön otthonunk,
gyarlók vagyunk, sokszor hibát vétünk,
önvádunk jön, akkor imádkozunk,
de előjön azért jobbik énünk,
s megtaláljuk jó Alkotót, magát,
és Általa az örökös hazát.

Egyének

Fridel Lajos grafikája

Két majális a tibolddaróci Kapusi Arborétumban

Izgalmasnak ígérkezett a 2018. évi május elseje, mert dr. Kapusi Imre barátunk hetekkel előbb meghívott néhányunkat birodalmába.

Irodalom és zenekedvelő ember, ezt rég tudjuk róla, ezért bekerült a hegedű a kocsi csomagtartójába, valamint választottam egy-két írást is, bízva abban, hogy érdekli majd a társaságot.

Majális a szabadban? Nosza, vegyük csak elő a téli disznóölésből származó, vajpuha, tenyérnyi vastag, jól megsózott, füstölt szalonnát! Na meg a szomszéd pékség foszlós, krumplis-kovászos, illatozó, kerek kenyere! Nem megvetendő a friss zöldhagyma sem, odakerült hát a csatos butykos mellé, amiben üvegbe fojtva várta az igazi poroszlói kisüsti szilvapálinka, hogy körbejárjanak az ízletes itallal megtöltött poharak, jókedvre derítve kóstolójait, megalapozva a nap hangulatát.

Háncskosárákba került a mangalica hájjal igazi csemegévé varázsolt, pompás, sárga, leveles pogácsa, melynek látványa is nyálcsorgást okoz.

A társaság egy része elindult jóféle kácsi borbeszerző útra, majdan azzal megtétni a jókedvet, és szomjoltásra sem megvetendő.

Bejutván az arborétum kapuján, egy fából és zöld zsinyletetőből készült, tornyos épület fogadott minket. Előtte parányi, sással benőtt tavacska, kitűnő békabölcsőde, mert halak itt nem úszkálnak, tükrét elborítja a sok-sok apró vízinövény és moszat.

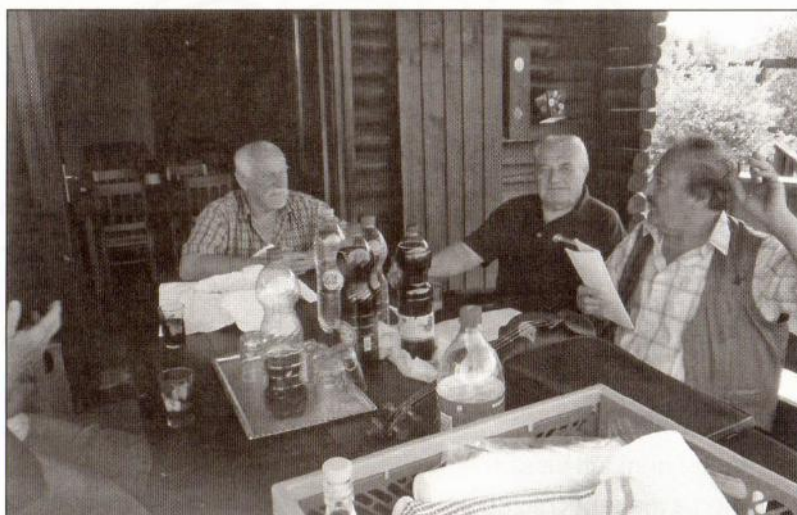
A kemény, sötétszürke kővel kirakott, a domboldalra vezető út jobb oldalán katonazöld magyar ciprusok lengetik sűrű lombzatukat hívogatón. „*Menjetelek az úton, csodákat fogtok látni!*” Mivel a hatalmas területet nem járhattuk be, helyette Kapusi erdész mérnök úr kisfilmjét láttuk.

Nekem ugyancsak tátva maradt a szám ettől, a minden tenyérnyi darabkát oly gondosan megtervezett-szervezett „arborétumépítéstől”! Az ötletes gazda keze nyomán hogyan térnek vissza rég elfeledett növények, népesítik be a domboldalt, mások, takaros sorban hozzák ősrégi almafajták ízeit-zamatát, melyek a tél elmúltával, egész tavaszig tartják frissességüket. Amott vadalma, vadrkörte, galagonya ontja virágcsodáját.

Na és egy csoda, a *kosbor!* Ugyan mi köze lehet a földből harciasan kitörő növénykének a koshoz? Erős, csaváros bimbója, mint a fiatal, küzdésre készülő muflon, úgy feszül neki az új életnek. Színe? Mélysötét-vörösbordó, a *medoc noire* szőlő éppen kiforrt, még le nem fejtett borának megtört szépsége.

Alighogy véget ért a sok újdonságot elének táró vetítés, megérkeztek a „borfelderítők”, boldogan hozva a „zsákmányt”, több üveg mutatós, kácsi borszerzeményt.

Így feltankolva, bátran nekivágtunk a meredeknek, az

2018-as találkozás egyik felemelő pillanata.

Dr. Pázmány László éppen a kapusi Arborétumról írt költeményét olvasta fel a jelenlévő hallgatóságának

arborétum domboldalán büszke várként magasodó erdészlakhoz. Az ízlésesen, minden komforttal felszerelt erdészlak teraszán megpihenve gyorsan előkerült a szilvórium, ezzel hivatalosan is megkezdődött a majális. Fogyott a pogácsa derekasan, nehogy égjenek a gyomrok! Az alapozás után régmúlt időköt emlegetett *Jacsó Andris* és *Pázmány Laci*, egymás szavába vágva, hangoskodva, hahotázva anekdotáztak, a házigazda alig jutott hozzá, hogy köszöntő szavait elmondhassa.

Elcsendesülvén, Pázmány művész úr előadta versét, amelyet a Kapusi Arborétumról írt, s amitől a házigazda roppantul elreagényült. Majd jómagam következtem egy áprilisi versikével és egy felnőtteknek szóló mesével. Biztosan tetszett, mert igen figyelmesen hallgatták és meg is dicsérték az előadást és az írást lírai stílusát.

Hegedűvel a kézben *Szedresi doktor* már tükön állt, nagy készültségben. Először Imre gazda nótáját húzta el: „*Édesanyám köszön kendőt, selymet a fejére...*” Özönlöttek a kívánságok, sorra jöttek a szebbnél szebb magyar nóták. Hogy még fokozódjon a hangulat, a társaság felkerekedett az erdészház fölött tornyosuló kilátóhoz. Feljebb, egyre feljebb kapaszkodtak a meredek lépcsőkön, ahonnan letekintve e sorok írójára, az ezredes úr elmuzsikálta a „*Csak egy kislány van a világon...*” nótát, óriási ováció lett érte a jutalom.

A kilátó tövében üdögélve aprócska, tört-fehér, bogárszemű kis virágcsodákat láttam feltekinteni. Mellettük ciklámenszín, ott meg csöppnyi tengerkék fejcskék nyújtózkodnak, a feltámadó szellő a fútenger buzogányait hajladoztatja. Bársonytestű, döngicsélő dongók verdesnek sűrű szárnycsapásokkal köröttük, zenei aláfestést nyújtanak a hegedű hangjainak.

A tekintet rásiklik az arborétum egy-egy növénycsodájára, üdvöskéjére, ahol napsárga öleli fenyőzöld párját,

menyasszonytáncot jár – koszorús pártában – kökény kisasszony.

Borókák nyúlnak égi sugár után. Fekete fenyőkön sárga viaszgyertyák, fejükön viselnek barna-hetyke sapkát. Pillánk felemelve, ahol a völgy a dombra készül kapaszkodni, repceföld aranylik, sötét tölgyfák védőn magasodnak, őrfalat alkotva, zúgó viharoktól óvva a mézet ontó tengert.

Hosszan nézve e szépséget, már-már elhiszem és látni vélem, amit Pázmándy doktor mond: „Nézétek, az ott egy fekvő, gyönyörű nő, ott-ott, a keblei, a széttárt karja, hasának domborulata, és ott az a lyukacska...”!

A nyújtózkodó hölgyön túl apró, kácsi házikók teteje piroslik, lego templomocskák, tetején felszejjik a kereszt, tündöklök a májusi verőfényben. Boldog ember, aki ezt a panorámát, nap- mint nap láthatja! A látvány beférkőzik a lélekbe, fészket rak, újra és újra látni szeretné! Így és itt érzem át igazán Vörösmarty sorait: „Bölcsőd az, s majdan sírod is, mely ápol s eltakar”.

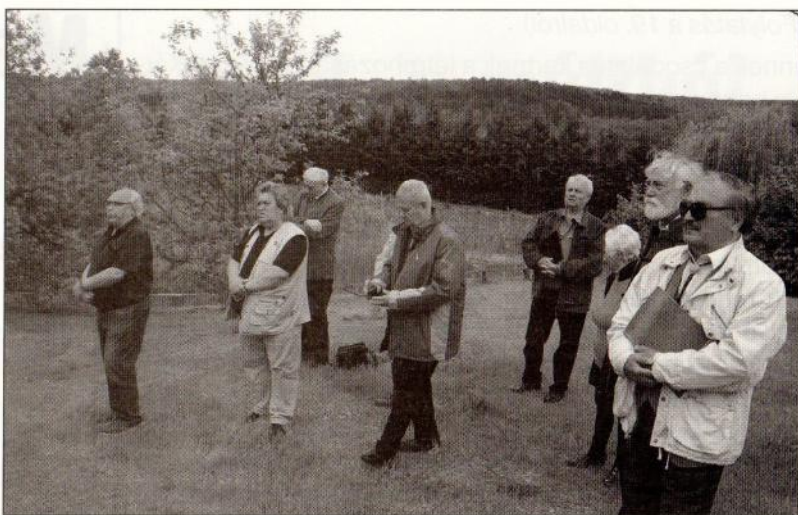
Végre eljött a nap fénypontja, a nyársalás! Nem kolbászok és mindenféle zöldek, hanem jó, zsíros-magyaros mangalica szalonna került a nyársakra, Imre gazda meg is rakta serényen a tüzet: „Lobogott is, amint rakta”... Felkarikázott zöldhagyma került a csábos, puha kenyérszeletekre. Türelmetlen- könnyelműek a lángba-füstbe tartják a szalonnát, pedig az, megvárva a vöröslő parazsat, igencsak hálás, ontja forró zsiradékját, csöpög, csurog, átítja nedűjével hagymát-kenyeret. Ropogós bőrkéje, omlós süledéke királyok asztalára való! Némelyik szalonna úgy beugrott a forró lávába, hogy gazdája nehezen vadászta ki ökelmét. Sebaj, egy kis hamu jót tesz az emésztésnek! Rövidesen mindnyájan megelégedve falatoztuk a magunk süttötte „pecsenyét”.

Szedresi dr most sem rest, alighogy megtörölte száját, máris új erőre kapott, na meg a torokklocsolás sem ártott hangjának, a mértékkel fogyasztott, szomjoltó, kácsi üdítőital még csengőbbé tette. Húzta is a vonót, dalolt, hol búsat, hol vígat, belézendült a hegyoldal.

A szárnyaló, szívszorongató magyar nóták után primásunk műfajt váltott, felhangzott, Kacsóh Pongrác-Heltai Jenő: *János vitéz* daljátékából Bagó dala, álmodó, kesergő, vágyakozó, földöntúli szépség: „Egy rózsaszál szebben beszél, mint a legszerelmesebb levél”. Meglepődve láttuk, hogy Kapusi barátunk szemei merengve, elrévedve, talán könnyezve is fogadták a művész énekét. „*Fiatal voltam és bohó, mikor e dalt közönség előtt énekeltem, nagyon szíven ütött.*”

Emlékek tárháza szívünk-lelkünk, melyeknek minden zugából előkerülnek foszlányok, morzsácskák, melyek derűsebbé, mosolygóbbá, olykor síróssá, újból gyermekké változtatják érzékeny bensőnket.

Ahogy minden jónak szokása, vége szakad egyszer! A mi majálisunk is egyre csendesebb lett, elpilledt a hallgatóság, elfáradt a zenész. Még magunkba szívjuk az erdőillattal keveredő füst, fenyő, virágillatot, nem győzünk köszönetet mondani házigazdánknak a páratlan ötletért, hogy ebben a kis földi paradicsomban tölthetjük a május elsejét.

Ez a fotó már a 2021. májusi összejeövetelünkön készült a Kapusi Arborétumban.

Kissé eltörődve, de feltöltődve élményekkel, irányt vetünk a Tisza-tóhoz, fogadkozván: „*Jövőre ugyanitt, ugyanígy találkozunk!*”

*

Ezt a tervünket a járvány „felülírta”, de nem adtuk fel, idén 2021 májusában újra ott voltunk a Kapusi arborétumban, méghozzá egy jeles eseményen.

Emberi mértékkel rövid idő, mindössze három év telt el a 2018 évi Kapusi Arborétumban, a házigazda által megrendezett majálistól, mely minden jelenlévőre csodálatos hatást gyakorolt. Az azóta eltelt rövid idő csupán arra volt jó, hogy mindnyájan igényeljük az ottani csodálatos látvány gyönyörűségét. Nem csalódtunk!

A 2021. május 22-én a tibolddaróci Kapusi kertben, meghívtak jelenlétében megrendezett „*A biológiai sokféleség és a klímaváltozás, környezetvédelem*” világnapja alkalmából megszervezett találkozás ismét nagy örömet jelentett a jelenlévők többségének, akik már különböző rendezvényeken találkoztak. A rendezvény mégis kettős érzéseket ébresztett bennünk. Azon nem csodálkoztunk, hogy a világvárvány közepén (vége felé) szűk körű rendezvénynek számító közönségnek – ígéretük ellenére – csupán kétharmada jött el, azok maradtak távol, akik jelenléte szakmailag (és anyagilag is) fontos lett volna. Ugyanakkor örömet jelentett, hogy az eltel három év alatt is megőrizte az arborétum szépségét, élményforrásait.

A találkozó első fele a biológiai sokféleségről szólt, melyről Dr. Kapusi Imre szemléletesen beszélt, szakmailag megindokolta az ő tudományos munkásságának fontosságát, gyakorlati hasznát, mely kertjében megvalósult. Legyen szó a fenyők nagy számáról, a sokféle, már a világot is meghódító akácfajtákról, a régi, feledésbe merült gyümölcsfélékről, a fás gyógynövényekről.

Külön kis előadást tartott **Kaán Károly** erdőmérnök (1867-1940) a MTA tagjáról, a természetvédelmi törvény megalakításáról, nemesítő elődjéről, akiről a püspökladányi arborétum nevét kapta, akinek tudományos gondolkodása megfertőzte a fiatal erdőmérnököt és nagy hatással volt

(Folytatás a 20. oldalon)

(Folytatás a 19. oldalról)

ennek a csodálatos kertnek a létrehozásában. Kaán Károly bemutatásakor hozta elő azt az ötletét is, hogy a nagy előd tevékenységének ismertetésére szolgáló helyen egy esővédő tetőt kellene megépíteni, mely alatt nyugodtan beszélhet a hallgatóságnak róla. Ennek meg van az anyagi igénye is, melyet ő már 80 éves korában nem tud megteremteni.

A rendezvény másik témája klímaváltozás és környezetvédelem, melyről a kis régió környezetvédelmi felelőse, *Sebe Imre* agrárgépészmérnök, szőlő-gyümölcsös tulajdonos beszélt, adatokkal alátámasztva a téma jelentőségét, melyre felhívta mindannyiunk figyelmét. Öröndetesnek tartotta fiatalok fogékonyságát és nagy segítségét a megvalósítás terén, melyhez kemény kormányzati intézkedések biztosítják a siker alapját. Beszélt a felmelegedésről, az erdőirtásokról, az illegális személtlerakásokról.

Az egész kerti séta egy kis fogadással és kulturális programmal ért véget. Versekett adott elő *Sziki Károly* Magyar Arany Érdemkereszttel kitüntetett színművész, *Patkós Attila* egyetemi pszichológus, tárogatóval és harmonikával hangulatot teremtő *Daragó Károly* bogácsi zenetanár, aki elénekeltette a jelenlévőkkel a *Lukács Ernő* versére komponált „*Barátok bordalát.*” Nagy sikere volt *Dr. Pázmándy László* Kácsról írott történelmi versének, *Sziki Károly* előadásában. Végül *Dr. Szedresi István* hegedült néhány ismert dalt, a kis társasággal együtt énekelve!

Emelte az arborétum bemutatásának rangját *Dr. Pesti Ferenc* szentistváni gyógyszerész, aki egyben tibolddaróci lokálpatrióta is, jeles kultúra támogató, *Guczi István* korábbi szomolyai polgármester, *Dr. Árvai Judit* poroszlói házi orvos, közíró, *Gácsai Jánosné* kácsi polgármester asszony, *Ostorháziné Bartha Emma*, a Kácsért Kulturális Egyesület elnöke és *Borsos Tibor* kácsi fafaragó művész jelenléte.

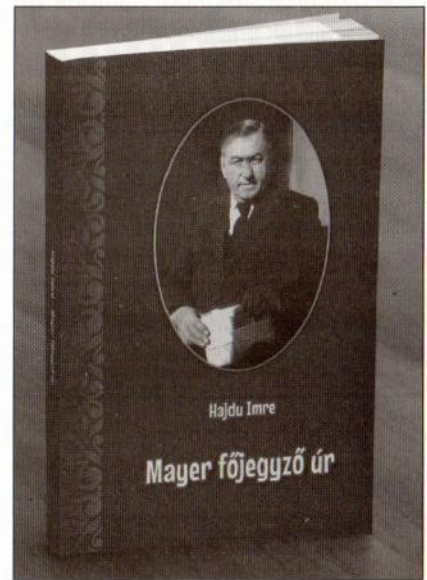
A zord időjárási viszonyokkal nem törődve, kiváló hangulatban váltak el a rendezvényen jelenlévők, ismeretekkel, gyönyörű látványokkal és új barátokkal gazdagodva. Köszönet érte *Dr. Kapusi Imre* házigazdának és *Sebe Imre* témafelelősnek.

Dr. Árvai Judit

A házigazdánk büszkén mutatta, hogy az elmúlt három évben mennyit terebélyesedtek az arborétum fái

Mayer főjegyző úr

A mezőkövesdi Pető Nyomda gondozásában minap jelent meg a Kaptárkövek főszerkesztőjének, Daruszögi H. Imrének (alias Hajdu Imrének) légújabb, sorrendben 47. könyve. **Mayer főjegyző úr** címmel.

A 350 oldalas mű életregény, interjú műfajban megírva. A szerző és a kötet főszereplőjének beszélgetéséből az olvasó megismerheti dr. Mayer Alajos bogácsi főjegyző fordulatokkal teli, teljes életútját a kompolti gyermekéveket, az egi cisztercita gimnáziumban illetve papneveldeben eltöltött diákkort, majd az azt követő katonaeveket, az első világháború időszakából. Később pedig a Trianon utáni újrakezdést, a jogi diploma megszerzését, az életét majdnem derékba törő betegség, a tbc okozta traumát, mely kór felett végül is győzedelmeskedett a hite és az életösztone

Dr. Mayer Alajos térségünkbe, szűkebb pátriánkba, Dél-Borsodba kerülve, előbb Szentistvánon, majd Tibolddarócon lett segédjegyző, s végül Bogácsra került főjegyzőnek 1931 februárjában. S onnantól kezdve élete egészen 1971-ig összekötődött ezzel a kétezer lakosú községgel, annak ellenére is, hogy a Rákosi rendszer 1948-ban menesztette főjegyzői állásából. Ám ő maradt ebben az általa megszeretett faluban, s mivel az a politikai rendszer sem tudott megélni, meglenni a szaktudással rendelkezők nélkül, dr. Mayer Alajos hol a mezőkövesdi Ruhaipari Szövetkezetnél, hol a megyei Gabonaforgalmi Vállalat kötelékében, legvégül pedig a 60-as évek legelején megalakul bogácsi térszben szolgálta szakértelmével az akkor élt embereket. Mi több, szőlőt telepített, s azt kiválóan művelve Bogács, sőt a környék egyik legjobb borát állította elő, megmutatva mindenkinek: több ő az átlagosnál.

A szerző, könyvével a feledéstől akarja megmenteni dr. Mayer Alajost! Hajdu Imre ugyanis hisz az írás erejében, hisz abban, hogy a feledéstől csak a papírra vetett gondolat képes megvédeni az előttünk élteket. Dr. Mayer Alajos főjegyző úr pedig megérdemli, hogy neve Dél-Borsodban, mindenek előtt Bogácsban még sokáig példaképpül szolgáljon az utódok számára.

Egy vers Mezőkövesdről, a múltból

Sassy Csaba

Mezőkövesdi rigmusok

De híres nép a matyó nép...
Csodaszépen hímez.
Ez nem is bók nem dicséret, nem afféle rím ez.
Úgy hímeznek, hogy az csoda....
Európa bámul.
És oda van most a matyó
Szép kézimunkától...
Lejár ide német, angol
Bámulni a népet...
A grófok, meg a bárók...
Meg a más Kövesdet járók
Vágnak itt az ámulattól
Csodálkozó képet.

Villany, aszfalt, meg a csábos
Szép höndörgős szoknya...
Bámul rajta, aki nincsen
Ilyesmihez szokva.
Hejh! szép ez a Mezőkövesd...
Híres matyó város...
A dicsőségtől hízik
Mikor szebb jövőbe bízik
Itt – *Morvay János*.

Szeretik itt *Zichy Istvánt*,
Mert iskolát járt ki.
Hogy szeretik elhiheti
Én nekem akárki.
És ha felmegy Budapestre
Néha, hébe-hóba,
Vele mennek a matyók a
Deputációba.
Örül is a szívük, hejh! mert
Amiért itt esznek:
Gimnáziumot szerez a
Zichy István gróf a derék
Matyólakta nagy Mezőkövesdnek.

Node nem baj! A gyermeknap
Megvan tartva mégis
Hogy mi mindent elkövettünk
Azt látja az ég is.
Dalolunk majd szép nótákat
Nótás *Gaál Pistától*...
Meg még egy pár híres-neves
Jeles nótafától.
Azt hiszem, hogy tetszeni fog

Amit mi csinálunk!...
És önök majd azt mondják, hogy
Legyen szerencsénk Kövesden,
Még máskor is nálunk.

Nemes Kövesd városának
Tisztelet és hála.
Hogy a nóta oly jó otthont
Szerzett és nyert nála.
Hogy ha tetszik a mi nótánk
Eljövünk majd sokszor,
Mert a nóta *Pozsgainál*
Tán sokkal jobb doktor.
Ha nem hiszik hallgassák meg
S ha jó lesz a kedvünk;
Mi örülünk majd legjobban,
Hogy ezt a jó kedvet mostan
A Kövesdi közönségnek
Mégis:mi szereztük...

(A vers megjelent a *Mezőkövesd és Vidéke* című újságban, 1911. július 23-án. A szerzője, Sassy Csaba elismert miskolci költő volt.)

Fotó 1931: Fortepan/Vojnich Pál

A Bottlik mauzóleum Darócon

– avagy egy darabka történelem –

2.

Ebben a részben szeretnénk a **Bottlik** családot bemutatni, úgyis mint *Tibolddaróc* meghatározó nemesi családját, akik egyben a vármegye, de az országos ügyekben is szerepet, sokszor főszerepet játszó politikusok voltak.

De bemutatjuk azokat is, akik a mauzóleumban vannak eltemetve, de nem Bottlik leszármazottak.

A Bottlik család bemutatását kezdhethetném úgy, mint egy népmesét: egyszer volt, hol nem volt, a Nyitra vármegyei Nagysári községben úgy, 1570-ben, három jobbágy jogállású családtagot említenek, úgy mint **Gallus, Péter, Miklós**.

Majd 1584-ben *Tajnay János Nagysáriban* kiváltja jobbágyát **Bottlik Pétert**.

Már 1600-ban, Nyitra vármegye nemesi összeírásban, *Alsószőlősen* és *Kismányán* szerepelnek.

Címeres nemeslevelet, **III. Ferdinándtól** 1646. április 25-én, **Bottlik Imre** kapta.

A család előnevét Pál, lovaskapitány kapta, 1663-ban, aki *Apáti-kéri* (ma *Nyitrakér*) érseki adományt kap. Ettől kezdve használja a család az „**Apátikéri**” előnevet.

E család leszármazottja **Bottlik Lajos** (1832-1904), aki 1832-ben született *Székes-Fehérvárott*.

Édesanyja Pálffy Terézia, édesapja, Bottlik János ügyvéd, majd táblabíró volt. Birtokát *Sárkeresztúron* szerezte.

A fiatal **Lajos** iskoláit magántanulóként kezdte, majd a *Pápai Református Kollégiumban* tanult. Jogi diplomát *Pesten* szerzett, de a Bach korszak végéig nem dolgozott szakmájában, birtokain visszavonultan gazdálkodott. Ügyvédi működését csak 1861-ben kezdte meg *Pesten*. Fiatalon jó döntést hozott, az akkor induló vasúthoz csatlakozott. 1868-ban előbb a *Kassa -Orenburgi Vasúttársasághoz*, majd még ugyanezen évben az *Alföld - Fiumei Vasúttársasághoz* került. 1869-ben a Keleti Vasúttársaság jogtanácsosa, majd 1870-ben a társaság főigazgatója lett. Ezt a tisztséget 1876-ig töltötte be. Közben 1875-ben *Tibolddarócon* megvásárolta *Majthényi György* birtokát. Ez is jó döntés volt, mert már előre látta a vasút államosítását, mely 1876-ban be is következett, így nyugodtan visszavonulhatott *Tibolddaróczi* birtokára gazdálkodni.

1872-ben feleségül vette **Litschauer Lipót** és **Strausz Mária** leányát **Annát**, kitől 5 gyermeke született. A kiterjedt kapcsolatrendszerének köszönhetően komoly társasági életet élt új birtokán. Ennek is köszönhető volt, hogy hamar ismertségre tett szert, így már 1884-ben megkezdhetette politikai pályafutását a mezőkövesdi kerületben, ahol **Matkovics Sándor** államtitkár ellenében, nagy többséggel országgyűlési képviselővé választották, a *Mérsékelt Ellenzéki Párt* programjával. 1892-ben, már a *Nemzeti Párt* színeiben választották országgyűlési képviselővé. Tagja lett a *Közlekedési Bizottságnak*, majd *Borsodvármegye Törvényhatóságának*.

Majdnem másfél évszázad távlatából visszatekintve, irigykedve állapíthatjuk meg, hogy teljesen ismeretlenül,

9 év *tibolddaróci* gazdálkodást követően, érte el ezt az ismeretséget, elismerést, és azt a bizalmat, hogy a *mezőkövesdi* körzetben, kétszer is országgyűlési képviselővé választották.

Hely és idő rövidege miatt, most nem térünk ki arra a munkásságára, amellyel mindent elkövetett a vasút gazdaságos üzemeltetése érdekében.

Szoros barátságot ápolt **Lévay Józseffel**, (1825-1918) költő, műfordító, magyar-latin szakos tanár, főispán, gimnázium későbbi névadója, aki többször meglátogatta *Tibolddarócon*. Sőt a faluban tett sétáikról írásos megemlékezés is fennmaradt. Utolsó éveiben, egy agyvérzés miatt, mozgásában jelentősen korlátozottan élt. De álljon itt Lévay József „*Szentpéteri üresfészek 1*” naplójának részlete: „...szintén 72 éves korában hunyt el január 26-án Tibolddarócon Bottlik Lajos, a megyei életben folytatott érintkezés után jó barátom. Évek óta tartotta őt tehetetlen nyomorult állapotban egy szélhűdés, reá nézve szabadítóként érkezett a halál. Külső alakjára nézve ő is az atlétákhoz tartozott. Igazi szép oszlop-férfiú volt alakjához méltó stentori hanggal. **Apátikéri Bottlik Lajos** 1904-ben halt meg, és az ekkora épített családi sírboltban temették el, a református sírkertben. Felesége **Litschauer Anna** (1849-1916), 66 évesen hunyt el 1916-ban, akit a gyászjelentés tanúsága szerint, lévén katolikus, katolikus szertartás szerint temették el, a katolikus sírkertben.

A Bottlik mauzóleum megépítése után, fiúk **István**, első gyermekének temetése után, szüleit is a mauzóleumba helyeztette örök nyugalomra. Kachelmann Róbert szerint, kinek édesapja a báró intézője volt 1944-ig, a mauzóleum nem véletlenül került a református és a katolikus sírkert határára, melyhez a szükséges területet egy magánembertől vásárolta meg. Ezzel a gesztussal is tisztelgett református édesapja és római katolikus édesanyja emléke előtt. Kachelmann Róbert 1930-ban született Tibolddarócon, ahol 10 éves koráig élt, majd 1944-ig itt töltötte a nyári szüneteket, és később is gyakori látogatásokat tett *Tibolddarócon*. Jelenleg *Budán* él és magas kora ellenére irigylésre méltó szellemi frissességnek örvend. Nagyon sok hasznos, és részünkre fontos információval rendelkezik, amely nagy segítség a számunkra. Nem mellesleg, és nem véletlenül *Edelény* díszpolgára. (Ez már egy külön történet lenne!)

Dr. Bottlik Lajos (1869-1904/1909?)

Bottlik Lajos és Litschauer Anna elsőszülött fia, kiváló családi háttér, kitűnő iskoláztatás, ésszel megáldva (az orvosin egy év alatt az összes szigorlatát letette), határtalan könnyelműség! Ezek a főbb jellemzői. Egyetemi éve alatt a lány szüleinek tiltakozása ellenére megnősül, elvette Loser János keserűvíz kút tulajdonos és forgalmazó (*Buda, örmezei völgy, Rákóczi keserűvíz* néven) lányát

Paulát. Édesanyja Braune Paulina. Már az egyetemi éveitől sikerült a nagybátyjával 70000 Ft adósságát kifizettetni. Két lány gyermeke (Edit és Olga) született, közben feleség szöktetését is végrehajtott. Az orvosi egyetem elvégzése után, az állam vasútnál helyezkedett el. Ott lett főorvos. Fizetéséből megélhetett volna, de a könnyelmű életmódja ebben meggátolta. 4 szobás lakása volt a *Teréz-körúton*, majd a *Podmaniczky* utcában. Egész napra foglalt Fiákert, mert nem szeretett gyalog járni. Egyszer egyik kollégája megkérdezte tőle, hogy miért ajánlja betegeinek oly előszeretettel a keserű vizet, fürdő alakjában, mire Dr. Bottlik: „tudja édes barátom, az apósom, aki nagyon jó módú ember, nem igen akar pénzzel segíyezni, mert attól tart az öreg, hogy könnyelműen túl adok rajta. Hanem annál szívesebben aztán keserű vizet, lévén ő egy *budai* forrás tulajdonosa. Miután pedig az ember ettől az átkozott italtól még csak be sem rúghat, hát a vagonszámra szállított gyógyszert ily módon igyekszem értékesíteni.” Nagyon sok érdekes sztori született ennek a gyógykezelésnek a következtében. Például egy öreg vasúti őr kapott balváll fájására sóval dúsított keserű vizet, de ő azt borogatás helyett megitta. Dr. Bottlik látogatásakor elpanaszolta, hogy nincs egy parányi nyugta sem, úgy szaladgál ki-be, akár csak egy futóbolond. Dr. Bottlik vigasztalta az öreget, aki erre fohászokodva mondta:” mán akármily ördöngős az a medicina, mégiscsak megvolt a hatása. Nézze csak uram, a bal karom egészen meggyógyult tőle.” Sajnos az adósságai egyre csak nőttek, a hitelezők előbb zaklatták, majd jogi úton akartak a pénzükhöz jutni. A megközelítőleg 100.000 Ft.-os adósság elől *Amerikába* szökött. Leveléből lehet tudni, hogy a hajóúton megismerkedett egy német orvossal, kivel *Chicagóban*, a német orvos pénzén nyitottak praxist, ahová özönlöttek a legelőkelőbb páciensek. Ekkor még azt írta, hogy hamarosan rendezni fogja adósságát. A fellelhető dokumentumok tanúsága szerint, 1904-ben még élt, 1909-ben már özvegyként szerepel a felesége.

Itt is igaz a nóta”...minden jó családban, kell egy rossznak lenni.”

Apátikéri Bottlik Mária (1872-1950).

A család egyetlen lány gyermeke, 1895-ben ment feleségül *bánhorváti Horváth Lajos* huszárezredeshez. Két lányuk született, Alice és Marianne. Alice lányukat vette feleségül gróf Péchy Margit és gróf Zichy István fia, János tartalékos huszárfőhadnagy, Zichyújfalusi gróf.

Részlet a *Magyar Jövő* című újságban megjelent cikkből:”... Az esketési szertartást, melyen tanúként gróf Zichy Kázmér és Bottlik József főispán szerepeltek, Kiss László

apát, mezőkövesdi esperes - plébános végezte, fényes segédlettel.” Így került rokoni kapcsolatba a grófi és a bárói család, akik, addig csak birtok és kastély szomszédok voltak *Tibolddarócon*.

Bottlik János (1875-1909)

A *Ludovikán* kapott katonai képzést, majd felsőbb tiszti tanfolyamok elvégzése után, 1898-ban főhadnaggyá nevezték ki. Feleségül bányalukai Simontsits Irmát vette el, 1899-ben, katolikus szertartás szerint. Egy gyermekük született, Irma. Mikor 1901-ben tartalékkormányba helyeztette magát, idejét a *pecei* és a *vácdukai* birtokai igazgatásának szentelte. *Pest - Pilis - Solt - Kiskun* megye törvény hatóságának tagjaként, és *váchartyáni* illetve az *őrszentmiklósi* egyházak főgondnokaként jelentős szerepet vállalt a megye társadalmi és közéletében. Az országgyűlésben 1905-ben került be Függetlenségi és 48-as párti képviselőjeként. Ezzel édesapja nyomdokaiba lépett. Sajnos korai betegsége, melyet Svájcban is kezeltetett, meggátolta további politikai pályafutását.

1909-ben Tibolddarócon, a Bottlik család birtokán érte a halál. A gyászjelentésében többek között a következő áll: „... A drága felejtethetlen halott hamvait 1909. május hó 2-án délután 4:00 órakor fognak a ref. egyház szertartásai szerint *Tibold-Daróczon* örök nyugalomra helyezettetni.” A *Váci Függetlenségi Párt* küldöttséggel képviseltette magát a temetésen.

A koporsóját a családi sírboltba helyezték az édesapja mellé. Ahonnan együtt temették az 1924-ben megépült mauzóleumba.

Mielőtt a mauzóleum alapítójáról, **báró Bottlik István**-ról írnánk (külön rész), szeretnénk bemutatni azokat, akik nem közvetlenül a Bottlik család tagjai voltak, de mégis, néha a kényszer, néha a történelem alakulása miatt, ott kaptak végső nyughelyet.

Nádasdi Sárközy István (1874-1930) Róla részletesen beszámoltunk, arról is, hogy 1930 októberében ideiglenesen, gróf Péchy Margit közbenjárására temették a mauzóleumba, amely a végső nyughelye lett. Temetésén, az előljáróságokon kívül igen nagy létszámban vettek részt a falu lakosai is. Erről egy temetésen résztvevő szemtanú, **Mayer Alajos**, *Tibolddaróc* akkori segédjegyzője memóriájából tudunk, aki azt is feljegyezte, hogy a falu lakossága mély megdöbbenéssel konstataulta az urnás temetést, lévén ez akkor igen ritkaságszámba menő temetési mód.

Szendrói gróf Török Sándor (1881 Bécs -1939 Budapest).

A gróf felesége révén, aki **Jovanovits Sophie**, a **Bottlik** báró feleségének **Jovanovits Stefániának** a testvére volt, kerülhetett a mauzóleumba.

Huszár főhadnagyként (Nádasdy Ferenc 3. Honvéd huszárezred) vett részt két olimpián, *1906 Athén*, *1912 Stockholm*. Tudni kell, hogy ekkor még, az olimpiai mozgalom *1896*-os újraindítása után, úgynevezett népszerűsítési Olimpiákat is tartottak, két olimpia között. *Athénban* 8 számban indult, itt érte el a legjobb eredményt, 5. helyezést lett pár-baj pisztoly lövésben. *Stockholmban* 3 számban indult. Így elmondhatjuk, hogy személyében egy olimpikon nyugszik a mauzóleumban. Diplomataként dolgozott, több magas kitüntetést kapva, egészen visszavonulásáig.

(Folytatás a 24. oldalon)

(Folytatás a 23. oldalról)

Szendrői gróf Török Sándor és felesége
Jovanovits Sophie

Ekkor a 1920-as évek elején, felhasználva a kapcsolatait, különböző kereskedelmi társaságok működését, sőt létrehozását segítette. Ma azt mondanánk, hogy tanácsadó volt, illetve, hogy menedzselte őket. Fő szerepe volt a Tátra autók gyártásának, forgalmazásának felfuttatásában. Sőt, 1928-ban vásárolt magának egy szép kabriót, mert szerette a kocsikat, kifejezetten ezt a márkát. Egy példa a kocsiszeretetére: "Gróf Török Sándor nyolchengeres Tátra-kocsijával nyerte az aranyzalagot, a legszebb cseh kocsi díját és az eleganciaverseny díját".

Sárváron ma is látható a Nádasdy Ferenc Múzeumban, az általa adományozott Török – Serleg, melynek felirata: „GRÓF TÖRÖK SÁNDOR ÚR ADOMÁNYA”

Egy gyönyörű szarkofágban nyugszik, mely a Bottlik mauzóleum bejárata mellett jobbra áll.

Jovanovits Istvánné, született **Dungyerszky Olga** (1861-1943).

Dungyerszky Olga (középen) gyermekkori fotója

Férje, **Jovanovits István** (1850-1910), udvari tanácsos, szegedi ítélőtáblai bíró, országgyűlési képviselő. *Budapestre* költöztek a *Dungyerszky bérházba*, ahol a főváros legelőkelőbb köreivel érintkezett. Elnöke volt a pesti görög-keleti szerb egyháznak.

Olga, szerb származású családban született *Újvidéken*. Édesapja Lázár (1833-1917) a *Habsburg Birodalom* kimagaslóan gazdag, ismert és elismert embere volt. Szinte felsorolni is nehéz a birtokait, kastélyait, cégeit, tetteit.

Csak néhány közülük: közgazdász, több helyen birtoka, kastélya, fél *Bácska* az övé, a *Nagybereckeai Sörgyár Rt* alapítója, *Szeszgyár* és motoros Malom (72 darab) tulajdonosa. Szőnyeggyára, hadsereg felszerelési gyára *Belgrádban*. Takarékpénztárak alapítója, tudomány- és kultúra támogatója. Színházat építtetett és működtetett *Újvidéken*. Még 82 évesen is maga irányította a gazdaságait. *Bács-szenttamási* nábob címmel rendelkezett. Lánya Olga, fia Gedeon tovább vitték a gazdaságot, a pesti érdekeltségeket. *Budapesten* a *Szabadság tér 1.* szám alatt volt palotájuk, amelyben sok időt töltöttek. Gedeon már magyar országgyűlési képviselő lett 1910-1918 között, büszkén nevezte magyarnak magát. *Dungyerszky Lázár* halálának 100. évfordulóján ünnepi műsor- és kiállítás keretében emlékeztek meg róla az *Újvidéki Szerb Nemzeti Színházban*. A tartományi kormányfő ünnepi beszédéből idézünk: "Számára és a *Dungyerszky* család többi tagjának számára azonban magától értetődő volt, hogy a korabeli fejlődő kulturális- művelődési intézményeket az *Osztrák-Magyar Monarchiában* bőkezűen támogassák"- ez mindent elmond a családról! Csak zárójelben jegyezzük meg, hogy ez a beszéd a Monarchiától Jugoszlávián keresztül a mai *Szerbiában* hangzott el...!

Így érthető, hogy Olga vezetésével felépítették *Budapest* az *Angelianumot*, leánygyermeket nevelő Intézetet. Adományoztak 50.000 koronát a *budapesti Szent Erzsébet Tüdőszanatóriumnak*. Bérházat építettek *Budapest*en, V. kerület *Szabadság -tér 14* szám alatt. Mivel 1943-ban dúlt a II. világháború, a novemberben elhalálozott Olgát, ideiglenesen a Bottlik mauzóleumban helyezték el. A II. világháborút követő társadalmi, politikai változások, majd azt követően a *Jugoszláviával* megromlott viszonyunk megátolta, az ekkor már *Jugoszlávia*hoz tartozó családi sírboltba való újratemetését. Így ő is a mauzóleumban maradt, várhatóan örökre.

Gróf Péchy Margit (1875-1950)

Előbb gróf Zichy Istvánné, majd Sárközy Istvánné. Édesapja Péchújfalusi Péchy Constantin Zsigmond, Forrón született 1848-ban és 1898-ban Boldogkőváralján a családi sírboltba temették el. Édesanyja Fáy Carola, aki egy ősi daróci nemesi család sarja, aki 1921-ben 67 évesen halt meg. A férje mellé temették *Boldogkőváralján*.

A grófnőről már írtunk a Sárközyről szóló cikkek során. 1945 után fokozatosan veszítette el birtokait, vagyontárgyait. De így is folytatta adományozásait, melynek sorában az utolsó, az 1947-ben megépített Kálvária-hoz, egy kereszt állítása a *Kápolna* elé, mely az utolsó malma (Csrefkó-féle malom), utolsó bérleti díja volt. Ha már kereszt, akkor szólni kell az 1930-as években, az általa állíttatott kőkeresztjéről, *Tibolddarócon*, az *Ábrányi* uton. Akkor a falu utolsó háza után állott, ma már házak sokasága sorakoznak utána. Most a MINI ABC előkertjében található. Életének utolsó éveit szerény körülmények között töltötte. Azok gyermekei segítettek rajta, akiken annak idején ő segített. 1950-ben bekövetkezett halála után, őt is a Bottlik mauzóleumban helyezték örök nyugalomba. Sajnos gyászjelentés ekkor már nem készült, így a temetéséről részleteket nem lehetett fellelni.

A következő részben írunk majd **Dr. Bottlik Józsefről**, mivel az Ő élete, tettei elismertsége több teret érdemel.

Dr. Dósa Viktória, Dósa Sándor

A ragadványnév... ...avagy Matyi Gyuri, a sakkozó

Az 1970-es évek első felében történt Szomolyán.

Egy napfényes őszi nap délutánján a Lenin (ma: Szent László) utcában a gyerekek, miután gyorsan megtanulták a leckéjüket, már kinn is voltak. Siettek, hogy minél többet tudjanak játszani, mert az őszi hónapokban már hamarabb sötétedett.

Nemcsak utcabeliek, hanem más utcából valók is voltak közöttünk. Közülük ketten biciklivel jöttek és azt méregették, hogy a viszonylag mély árkokon keresztül, hogyan tudnak probléma mentesen átkerekezni.

Egy gyerek a híd szélére ült és a zsebéből egy halom diót rakott ki maga mellé, majd törni kezdte egy nagydarab kővel, és azt ette.

Két kutya is volt velük. Csibész, a komondor – kuvasz keverék és Foxi, a kuvasz – foxi keverék. Csibész a kapu előtt heverészett és ásítózott, Foxi pedig az úttesten focizó gyerekek között rohángált a labda után, s a két lábával görgette maga előtt, miközben folyton a szájába akarta venni, de nem sikerült neki, mert a labda nagy volt a szája méreténél.

Amikor pedig a labda a levegőben volt, a kutya nagyot ugrott és az orrával dobott egyet rajta.

A gyerekek ezt látva jókat derültek, s a nevetéstől alig tudtak a labda után szaladni.

– Jól van Foxi, ügyes vagy! – biztatták nevetve.

Egyszer aztán, amikor a labda visszapattant a földre, Foxi rávette magát és a focizók csak egy nagy szusszanást hallottak, s a következő percben már kutya szájában volt a leengedett labda.

– Mit csináltál te hülye kutya? – kiáltott rá az a kisgyerek, akié a labda volt és elsírta magát.

– Takarodj haza –kiáltott a kutyára a gazdája és a többiek is. Majd vigasztalni kezdték a kisgyereket, aki annál keservesebben siratta a labdáját.

Egyszerre csak egy autó állt meg mellettük, és a sofőr lehajtva az autó ablakát, kihajolt és megszólította a gyerekeket:

– Sziasztok, srácok! Segítsetek már nekünk! Mi Gyenes Györgyöt keresnénk!

A gyerekek erre hátra néztek, de úgy lekötötte figyelmüket a kisgyerek és a kutya, hogy elsőre nem is értették a kérdést, ezért megkérdezték:

– Kit tetszenek keresni?

– Gyenes Györgyöt – jött a válasz az autóból.

– Gyenes Györgyöt? – kérdezték szinte egyszerre a gyerekek. – Hiszen ilyen nevű nem is lakik itt Szomolyán.

– Nekünk azt mondták, hogy szomolyai – erősködtek tovább az autóban ülők.

A gyerekek erre gyorsan felosztották maguk között az utcákat és mindenki a ráeső utcát pásztázta végig gondolatban, oda-vissza.

Többször is végiggondolták, még fel is cserélték egymás között az utcákat, hátha a másik esetleg jobban tudja, de minden hiába. Találtak Gyenes Józsefet, Gyenes Miklóst, Gyenes Imrét, Gyenes Gábort, Gyenes Istvánt, sőt még Gyenes Elemért is, de Gyenes Györgyöt, egyet sem.

Már alkonyodott, és a gyerekeket már szólíthatni kezdték hazafelé, de az autó nem tágtott. Úgy látszott nagyon elkötelezték magukat amellett, hogy márpedig ők addig haza nem mennek, amíg egy icike-picike Gyenes Györgyöt nem találhatnak.

A gyerekek még a kapuban álló asszonyokat is kérdezték:

– Maguk tudják e, hogy ki az a Gyenes György?

– Gyenes György? Ismételte az egyik asszony.

Egy darabig gondolkodott, majd rávágta:

– Arrossz se tudja, hogy ki a'. Nem tudom biz' én!

Már-már úgy nézett ki, hogy minden fáradság hiába volt, amikor is az egyik gyerek behajolt az autóba és megkérdezte:

– Tessék mondani, mit csinál ez a Gyenes György?

– Sakkozik – jött rá a válasz. – Nagyon jó sakkozó.

– Óóó, hát, akkor ez nem más, mint a Matyi Gyuri! – kiáltott fel a gyerek, miközben kihúzta a fejét az ablakból.

– Tényleg! Tényleg a Matyi Gyuri! –ismélték lelkesen a többiek is.

A sikeren felbátorodva, hogy végre megtalálták Matyi Gyurit, a gyerekek egymást túlharsogva kezdték magyarázni az autóban ülőknek, hogy merre található az a ház, ahol lakik.

Szomolyán ragadványnév ismeret nélkül nehéz boldogulni, de szükség volt ezekre, hiszen a sok (Gyenes, Szalóki, Bene, Szabó, Vincze, Vígh, Somogyi, Nagy) név között, csak így lehetett eligazodni.

Vincze László

Emlékezés Törőcsik Marira

1998-ban jelent meg Szabó G. László *Vasrózsa* c. könyve, mely Törőcsik Marival történő beszélgetését örökíti meg. Amikor rátaláltam a könyvre, örömmel vásároltam meg, s elolvasása után belső indítékot éreztem, hogy megkérjem kiváló művésznőket a könyv dedikálására. Döntésemet tett követte, levelet írtam, melyben kértem a Róla szóló könyv ajánlására.

Mellékelem leveletem, melyből kiderül az is, honnan szedtem a bátorságot a művésznő felkeresésére írással.

„Drága Művésznő!

Bocsánatát kérem azért, hogy bátorkodom megzavarni szabadidejében, azért pedig különösen, hogy még kérésel is fordulok Önhöz!

Régóta érlelem szándékomat, de csak Schäffer Erzsébet „Ómama és a főpincérek” c. könyvében Önnel készített beszélgetés, és az utóbbi időben, TV-ben, rádióban hallott interjúk erősítették meg elhatározásomat, mely szerint a nagy Művészhez, aki egyben kiváló, nagyszerű EMBER is, én a földije nyugodtan fordulhatok kéréssel, nem fogja visszautasítani!

Szeretném cserébe egyéni, családi emlékeit gazdagítani saját ismereteimmel:

Gyerekkorom óta rajongok Önért, ezt édesapám oltotta belém, aki legénykorában pénzügyőr (spenótbakter) volt Tarnaszentmiklós környékén, és a közeli településeket járta ellenőrizni. Ő mesélte, hogy többször meglátogatta Pélyen a Törőcsik családot, amikor is a kis Törőcsik Mari a térdén lovagolt.

Tarnaszentmiklóson születtem 1943-ban, ahol édesapja is. Drága keresztapám, Székely Endre mesélte, hogy a Törőcsik nagypapa a szemközti szomszédja volt, felesége, Gulyás Julianna pedig az Önök rokonságához tartozott. Villanszerelő keresztapám járt Pélyen és ő biztosította szereplésekor a színpad megvilágítását.

Még van egy közös pontja életutunknak: Erdőtelek. A negyvenes évek végén, ötvenes évek első felében gyakran megfordultam Erdőtelken, Rusznyák Margit keresztanyáméknál (vasutas család lánya volt). Szép emlékeket őrzök erdőtelki tartózkodásaimról.

Itt küldök néhány fényképet a tarnaszentmiklói templomról és Tóth Zoltánról (Törőcsik Rózsika néni, nem tudom rokonságban van-e Önnel?) ott jártamban készített a felvételeket.

Végezetül egy általam, magamról írt újságcikk fénymásolatát küldöm, mely a *Vasutas Magazin* 2005. jan.20.-i számában jelent meg.

Köszönöm türelmét, melyben levelem elolvasásával részesített, s kérem nagy tisztelettel, legyen szíves számomra a *VASRÓZSA* c. könyvet ajánlással ellátni és ré-

szemre visszaküldeni!

Szívből kívánok nagyon jó egészséget és még sok-sok örömet drága Művésznő:

Őszinte rajongója Szedresi István. Kecskemét 2011. május 23.”

Váratlanul gyorsan érkezett a nagy örömet jelentő postai küldemény, mely a bélyegző tanulsága szerint Kőszegen, 2011. június 1-én került fel-

adásra. A könyv első lapján az alábbi, kézzel írott szöveg olvasható:

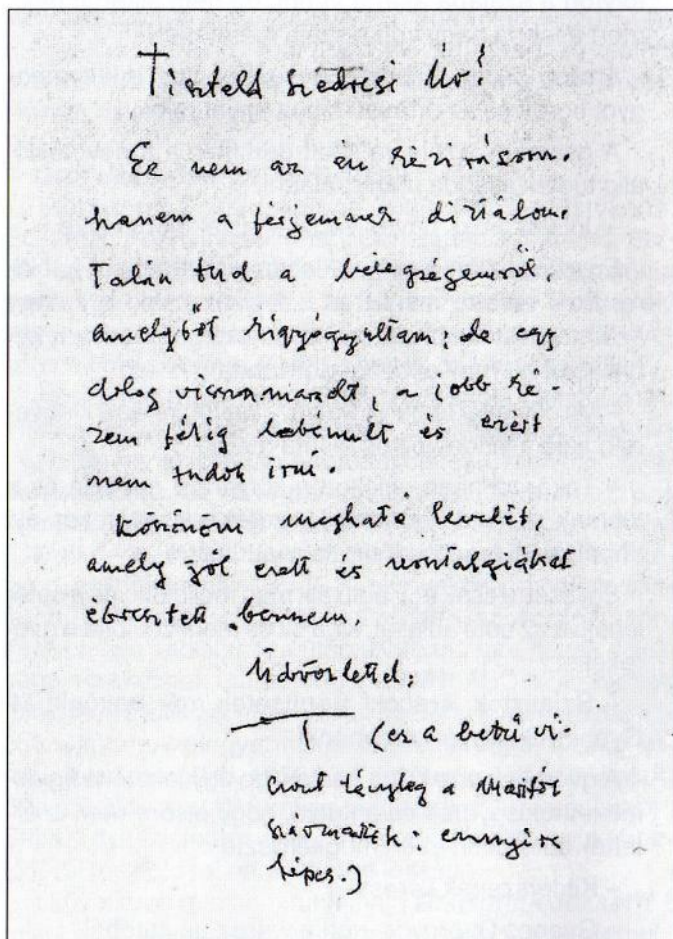
Tisztelt Szedresi Úr!

Ez nem az én kézírásom, hanem a férjemnek diktálom. Talán tud a betegségről, amelyből kigyógyultam, de egy dolog visszamaradt, a jobb kezem félig lebénult és ezért nem tudok írni.

Köszönöm megható levelét, mely jólesett és nosztalgiaikat ébresztett bennem.

Üdvözlettel:

T (ez a betű viszont tényleg a Maritól származik: ennyire képes)

Dr. Szedresi István

Fecske Csaba

Elévül

unatkozó tó fölött az ég
 ólomszürke felhő-omladék
 egy parti fűz hirtelen felzokog
 mintha most épp sírni volna ok
 arra is hogy egyedül vagyok
 a part nem őrzi már a lépteinket
 a sétány elfelejtett minket
 az emlékek felrakják a sminket
 ami addig is szép volt még szebb lesz
 és hozzáütődik szívemhez
 a szép is fájdalom lesz végül
 kis idő még s az is elévül

Orosz Margit

Hol vagy, István király?

Hol vagy, István király?
 Ül le mellénk asztalunkhoz!
 Töröld a ráncot homlokunkról!
 Tedd föl a koronád!

Hol vagy, István király?
 Vidd a keserűség kelyhét!
 Tavasz-eső mossa arcunk,
 Keménykezű király.

Hol vagy, István király?
 Szigorú szád törvényeket
 kovácsolt pogányoknak, hogy
 a föld ne fájjon tovább:
 Ne vigyék el búzánk,
 Ne legyen temető hazánk.
 Álljunk híd-gerinccel,
 Erdő-széles öleléssel,
 Kereszt-vető kezeinkkel,
 Jövőt-járó táncos lábbal,
 Porban nő a hit-virággal,
 Nyelvünk édes dallamával.

Hol vagy, István király?
 Ha gondjaink tornyosulnak,
 Könnyű léptünk nehezedik,
 Fényes arcunk meg-megkopik
 Az esztendők hátán.

Jöjj el István király!
 Mondd ki törvényünk:
 Csak akkor van jövőnk,
 Ha együtt lélegzünk.

Drabon József

**Régen szól
a magyarnóta**

Bennük magyar lelkek visszhangja szól,
 ütemeitől felpezsdül a vér,
 szabadon száguldó, szép nótaszó,
 hegedű zendül, prímás dalt kísér.

Sok-sok éve felhangzik bálokon,
 él tovább a gének szövevényén,
 életre kel hegedűhúrokon,
 élhet sokáig szívek reményén.

Ma, ebben a lélektelen világban
 adjon kedvet, igazi szenvedélyt,
 fürödjének arcok vidámságban,
 mutassa meg, népünk sokáig él.

Utódaink mind őrizzék halálig,
 sosem kelljen kérni rá engedélyt,
 szóljon gyakran, hajnalhasadásig,
 bajok ellen védjen, mint ősi vért.

Bazseválók

Mezey István grafikája

Idén 100 éves Szomolya díszpolgára

– *Drága Imre bátyám 10 évvel ezelőtt, amikor Mezőkövesdre költözött, a lánya bemutatta Önt a Közalkalmazottak és Köztisztviselők Nyugdíjas Klub tagjainak. Jókedvűen saját versével üdvözölte a „csapatot”. Ma is fülünkbe cseng az a szeretetteljes fogadtatás, amiben részesített bennünket. Most többek között, az akkori kedvességét szeretnénk megköszönni egy kis keresztmetszettel az életéről.*

Igen ritka születésnapjához ért, és nagyon nehéz összefoglalni a küzdelmes 100 évet, melyben egyaránt jutott Önnek szeretet, öröm, gond és bánat. Mégis arra kérem, hogy élete jelentősebb mozzanatait ossza meg az olvasókkal.

Igaz, az első kérdésünk, ha sablonos is az lenne, hogy mi a hosszú élet titka?

– A hosszú élet számomra Isten ajándéka. Az életem mottója, amit sokszor elmondtam és ehhez tartottam magam:

Mindig legyen idő!

Mindenben mértéket tartani, mert ezzel, az egészséged véded!

Kacagni, mert ez a lélek legszebb zenéje!

Olvasni, mert ez a bölcsesség köve!

Dolgozni, mert ez a siker ára!

Játszani, mert ez a fiatalság titka!

Szeretetet adni, mert ez boldogítja az embert, azt is, aki adja és azt is, aki kapja.

Pillanatnyi mosolyra, mert ez az arc legszebb ékszere.

Végül egy pár kedves szóra, mert ezzel egymás számára elviselhetőbbé tehetjük az életünket.

– *Visszagondolva a gyermekkorára, ha röviden elmondaná, hol született, kik voltak a szülei, mivel foglalkoztak, milyen útravalót kapott tőlük az élethez?*

Magamról: 1921. október 23-án születtem Szomolyán. Édesapám Kovács László kőműves. Édesanyám Varga Teréz háztartásbeli. Szüleim kivándoroltak Amerikába, megélhetési munkára. Két év múlva hazajöttek. Érdekesként elmondom, 1912-ben Édesanyám ment Édesapám után Amerikába, de a Titanic-ra nem vették fel, mert szegény volt, egy későbbi hajóval utazott el, de legalább így életbe maradt. Hárman voltunk testvérek. Nővérem 7 évvel volt idősebb nálam, az öcsém 3 évvel fiatalabb. Édesanyám mindig azt mondta nekem, hogy „arany ő születésétől fogva”, ez a mondás szállóige lett a családban.

– *Milyen volt az Ön idejében egy iskolás gyermek napja? A tanulás mellett jutott-e idő a szórakozásra, játszásra. Hogyan telt ifjúsága, beleértve a szórakozást és az udvarlást? Összekötve természetesen, az akkori időnek megfelelő katonai élettel.*

– Iskolába reggeltől délig voltunk, akkor hazamentünk ebédre, 2 órától 6 óráig visszamentünk. Az első osztályba palatáblára írtunk, aztán később füzetbe. Játékokra nem igazán jutott idő, talán nyáron, akkor a fiúkkal bigéztünk. Sokat kellett segíteni otthon és földeken. A 6 elemi nagyon jó eredménnyel végeztem el. Nagy Ferenc plébános úr mondta Édesapámnak, hogy adjon gimnáziumba. Szegények voltunk, így nem tudták felvállalni a fizetséget.

Egyszer történt, hogy a falu kisbírójának Berta bácsinak elment a hangja, és nem tudott hirdetni. Hozzám jött, hogy helyettesítsem. A faluban 18 helyen kellett megállni, dobolni, várni, míg gyülekeztek az emberek, akkor olvastam fel a géppel leírt hirdetési valót. 20 fillér volt a fizetségem. Szintén 20 fillért kaptam egy heti ministrálásért.

Az ismerkedés a falunkban a bálokon, vagy a háznál történt. 2-3 fiú szombat este elment a lányos házhoz, beszélgettek, majd utoljára csak az a fiú maradt ott, aki a lánynak tetszett. Én egyedül mentem a nekem tetsző lányhoz, aki a feleségem is lett.

Ifjúságomhoz tartozik, hogy 1939-től 1941-ig „tanoncszerződéssel” elszegődtem Mezőkövesdre fodrász tanulóknak. A mester biztosította a tanítást, a szállást és az ellátást. Szüleimnek pedig évi 20 pengő tanítási díjat és az ellátásra 4 mázsa búzát kellett adni. A két év alatt elvégeztem az iparos tanonciskolát, jeles eredménnyel. Itt esténként legényegyletbe, leventékhez és színjátszó körbe jártam.

– *Hogyan érintette családját és Önt a világháború és az utána következő élet megindulása?*

– Katonának 1942 októberében vonultam be Miskolcra a tüzerekhez. Rádiózásból kiképzést kaptunk. Morze tanfolyamon, sí tanfolyamon és egyéb képzésen vettem részt. Katonaság alatt voltam Kassán, Losoncon, Szolnokon, Pápán. Nagyon sokat tudnék mesélni ezekről az évekről. Minden helyről, ahol megfordultam látképet küldtem a menyasszonyomnak, és betűrendes Daloskönyvet írtam le neki. Nagy szerencsémre a frontra nem vezényeltek ki. A hazatérés, a háborús körülmények miatt életveszélyes volt Dunán keresztül. Majd gyalogosan, elveszítve minden összegyűjtött holmimat, az életért cserébe. 1945. április 8-án értem haza az osztrák határtól.

– *Itthon megházasodott, ha mondana pár szót a feleségéről és a gyermekeiről.*

– 1945. november 25-én feleségül vettem Bauer Margitkát. Nem volt zene a lakodalomba, mert az apósom akkor nyáron halt meg. A házasságunkat feleségem családi házában kezdtük. Velünk élt az anyósom. Feleségem nagyon ügyesen hímzett, varrt, recézett, kézimunkázott, süttött-főzött, gondozta az állatokat, szőlőbe dolgozott, nevelte a gyerekeinket, égett a keze alatt a munka. Később postai kiségitő lett mellettem, innen ment nyugdíjba. A sok társadalmi munkámat azért tudtam végezni, mert a nejem mindig helyettesített.

Jöttek a gyerekeink. Fiam születése előtt bukott meg a pengő, nehéz lett az életünk. Imre fiam 1946. szeptember 7-én született „búcsúfiaként” a Kisasszony napi búcsú előtti napon. Lányom, Margitka 1948. április 11-én. Örömkre fiú után lett lányunk is.

Kovács Imre bácsi

– **Postásként ment nyugdíjba, hogyan került kapcsolatba a postával, hiszen a választott szakmája borbély volt?**

– 1948-ban a falu előjárósága engem választott, hogy tanuljam meg a posta vezetését. 3 hónapig jártam át a bogácsi postára, mindent megtanultam. Ezután ünnepélyesen megnyitottuk Szomolyán a postát. Lakásunk egy szobáját adtuk a posta működéséhez. A postai munka bizalmi állás. A falu lakóinak ügyes-bajos dolgait intéztem. Órákig tudnám sorolni, milyen körülmények között indult, majd fejlődött a postai tevékenység a kezdettől az 1981 év végi nyugdíjba vonulásomig.

Idővel elvégeztem a 7. 8. osztályt, utána folytattam a tanulást Budapesten a Postaforgalmi Technikumban, ahol 40 évesen érettségizem.

A postai munkámért többször kitüntettek. 25 évig voltam a Járási Postás Szakszervezet titkára. Mozgalmas volt a szakszervezeti élet, hosszan lehetne beszélni ezekről az évekről. Szeretett falumat 11 évre hagytam el, mikor kineveztek egy nagyobb posta vezetésére Mezőkeresztesen.

– **Egy községben mindig adódik megoldandó probléma. Munkája mellett intenzíven vett részt ezeknek a problémáknak megoldásában. Hogyan emlékszik vissza egy két esetre?**

– Községünk társadalmi életébe aktívan bekapcsolódtam. Csupán felsorolásként, a teljesség igénye nélkül mondom el. Tanácstagnak, majd járási tanácstagnak választottak. Hazafias Népfrent elnök, majd titkár voltam. Budapesten két minisztériumban is voltam. Először a piactéri iskola építése ügyében majd a Galassy Üdülő és Szomolya közötti útépités ügyében. Mindkét tárgyalást megvalósítás követett. Sok-sok évig mozigépész voltam. Szombat, vasárnap vetítettem a filmeket. Most már nincs a faluban mozi. Az áfésnél küldött voltam, majd nyugdíjasként ügyintéző. 2006-ban Országos Szövetkezeti érdemérmert kaptam. Társadalmi temetéseken, 30-35 elhunyt búcsúztatására kértek fel, ezek a beszédek, legépelt formában ma is megvannak. Közel 90 személynek intéztem a nyugdíj illetve az özvegyi nyugdíj ügyét. Mindig támogattam valakit, az árván maradt két keresztfiamnak apjuk helyett apjuk voltam. Volt, akinek intéztem ügyeit, bevásároltam stb. 89 éves koromig vezettem autót.

– **Hogy élte meg felesége elvesztését?**

– 1997-ben pótolhatatlan, nagy veszteség ért. Három hónapig tartó súlyos betegség után elvesztettem drága jó feleségem. A szeretetben eltöltött 52 év után nagy fájdalom volt a lelkemben, nem is jó erről beszélni.

Sok élményben volt részünk életünk során. Feleségemmel voltunk Krk szigeteken, amely nagy élvény volt, a repülőúttal együtt. Szovjetunióban vonattal voltunk. Megismertük többek között Szentpétervár, Vilniusz nevezetességeit. A magyar tájak sem maradtak ki. Párszor üdülünk a Balatonnál.

– **A sok munka mellett jutott idő a hobbiira is?**

– Munkám során szorgalmasan gyűjtöttem képeslapokat, bélyegeket. Több albumnyi, szebbnél-szebb bélyegem van.

– **Az utolsó kérdésem a gyermekeire, 4 unokájára és a 10 dédunokájára vonatkozna. Van mivel dicsekednie, Nemcsak gyermekei, unokái, hanem a 10 dédunokája, is szép sikereket értek el.**

– Gyerekeimnek 1969-ben egyszerre volt az esküvője. Jelenleg a fiam Kovács Imre egy Kft. ügyvezetője, még most is dolgozik. Lányom Kasza Lajosné az én hivatá-

som folytatta postán. Majd a MATÁV-nál dolgozott, és onnan ment nyugdíjba. Jelenleg engem ápol.

Unokáimról: Fiaméknak két lánya született: Gabika és Renike. Gabika a családi Kft vezetője. Renike háziorvos. A lányom Kasza Lajosné, nekik egy fiúk és egy lányuk született: Karcsi és Boglárka. Karcsi mentő szakápoló, Boglárka tanárnő.

Tíz dédunokám van. Gabika gyerekei: Érdi Juliska orvos, Panka pszichológus. Mária vitorlázó, aki Rióban az első olimpiáján 14. helyezést ért el, és most készül a második olimpiájára. Egyébként már nyolcszor választották az év női vitorlázójának. Gabika joghallgató, Jánoska 8. osztályos.

Renike családja: Jakab Emilke, idén érettségizik, Andriská középiskolás, többszörös futó bajnok, a serdülő országos futóbajnokságon aranyérem volt a jutalma. Eszterke hetedikes.

Karcsi unokámnak egy férjzett lánya van, Kasza Bianka építőmérnök Budapesten a Várkapitányságon. Férje Villangó Ádám.

Boglárkának, hatodikos a kislánya, Lizácska.

Mind a tíz dédunokát dicsérem, mert nagyon jó tanulók, a nagyobbak sikeresek a munkájukban és a sportban.

– **Ennyi munkát meghálálni nehéz, talán ami legtöbbször elmond egy emberről, ha a szeretett falujától díszpolgári címet kap.**

– 2016-ban a 95. születésnapomra nagy megtiszteltetésként ért, mikor a karácsonyi ünnepségen **Szomolya Díszpolgára** címmel tüntettek ki. Az oklevelet és a csodálatos kristályvázát **Tállai András** országgyűlési képviselő úr és **Guczí István** polgármester úr adta át. Sajnos, a szeretett falumért évek óta egészségi állapotom miatt nem tudok semmit tenni, mivel három éve fekvőbeteg vagyok és gondozásra szorulok. Annak örülök, hogy jární ugyan nem tudok, de az eszemmel nincs bajom.

Kedves Iczuka, köszönöm a megkeresését, kívánok Önnek és minden olvasónak jó egészséget. A **Szülőfalum**, című versemmel köszönök el.

Szülőfalum

Itt születtem Szomolyán e szép magyar faluban.

*1921-ben a Bükk-hegység aljában,
a Kánya patak völgyében,
a dombokkal övezett faluban.
Szeretem szép dombos tájait,
a jó levegőt adó fenyves erdőit,
a tavasszal virágzó gyümölcsfáit,
a híres rövid szárú fekete cseresznyéjét,
alma, körte, szőlő, szilva gyümölcsseit,
és az életet tápláló zöld mezőit.*

*Sok-sok faluban megfordultam,
de ilyen rendezettet sehol sem láttam,
ahol a hivatalok és intézmények,
mind a falu központjában található
a templom, a temető, községháza, óvoda és iskola.
Ezért köszönet és dicséret a vezetőknek és tervezőknek.*

*Bárhol jártam, ide mindig visszavágytam,
nemcsak azért, mert itt éltek- haltak elődeim,
hanem azért is, mert itt vannak ifjúkori emlékeim.
A farsangi bálók, a híres rezesbanda,
szerelmem, családom és lakásom.
Ez mind annak a jele, hogy szeretem a szülőfalum.*

Csirmazné Cservenyák Ilona

Könyv készül Egerlövőről

2021-ben lesz Egerlövő település első írásos említésének a 800. évfordulója, amelyre két egerlövői gyermekkori barát, iskolatárs elhatározásából egy kiadvány, könyv készül. A falu neve 1221-ben a Várad Regestrumban leírtak szerint Löveő volt, de a középkorban megtalálhatjuk Luen, Luweu, Lewe, Lewew, de legtöbbször magyarul Lövé formában. A leírás szerint egy tilaji ember, Szőke (Seucha) ábrányiakat és löveieket vádolt javainak lerombolásával. Név szerint Mátét, Dedót, Bertalant és Őst Löveő faluból. A falubeliek első említése az akkoriban ott élő emberek egy részének cselekedetei miatt tehát nem volt valami dicsőséges.

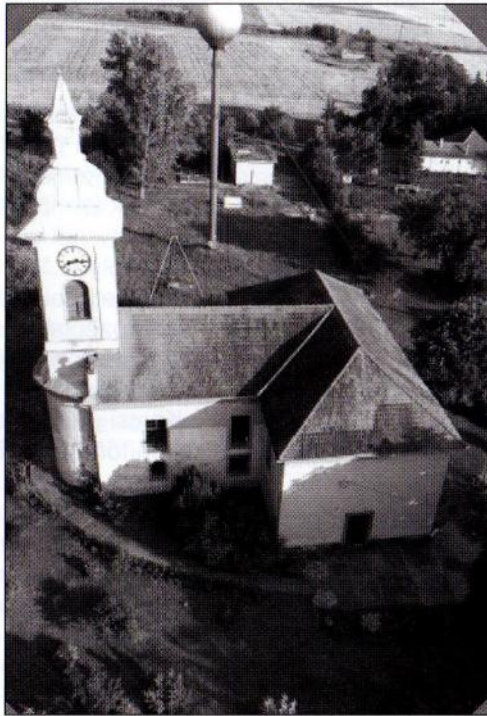
A kiadvány szerzői Kiss Lajos és Molnár Gyula Mihály Egerlövőt tekintik szülőfalujuknak, annak ellenére, hogy már több évtizede nem ott élnek. Életük első bő évtizedét töltötték együtt a

falujukban, osztálytársak, barátok voltak, a mindennapi együttlét 1969-ben megszakadt, mivel a Molnár család Budapest környékére költözött. Ezután főleg a szünidőkben találkoztak, de részt vettek egymás esküvőjén, lakodalmán. Szülőfalujuk rendezvényein rendszeresen találkoznak, rokonaikkal, barátaikkal, régi ismerőseikkel ma is tartják a kapcsolatot.

Kiss Lajos 1981-ben, házasságkötése után költözött el a településről, de a szüleihez és haláluk után a sírjukhoz mind a mai napig hazajár. Többször csak a temetőben futottak össze, mert a munka és a lakóhelyük távolsága elválasztotta őket egymástól. Lajos, aki történelem tanár, régóta nyomon követte a falu és a családja történetét, míg Mihály, aki közgazdász a 2010-es évek közepétől kezdett foglalkozni a családfakutatással. Lajos anyai ősei, a Korpások, az 1700-as évek elejétől éltek Lövön, a Kiss-ág pedig a 19. századtól.

Mihály apai családfája az 1790-es évektől datálódik, amikor az első Molnár Mihály Lövére jött és házasságot kötött egy lövei leánnyal, Szögedi Borbálával. Az anyai ágot ennél jóval messzebbre sikerült felderíteni, az egyenes ági ősök az 1590-es évekig ismertek. A családfa kutatás során olyan iratok kerültek elő, amelyek a falu történetében is nagy jelentőséggel bírtak. A baráti beszélgetések során előkerülő családtörténeti dokumentumok alapján született meg a döntés a falu történetét tartalmazó kiadvány elkészítéséről. A munka a vége felé közeledik, bár még több mint 100 irat áttekintésére kell sort keríteni a B-A-Z megyei levéltárban. Hátra van a kiadvány véglegesítése és nyomdai munkája, amelyhez a pénzügyi fedezet megteremtése is folyamatban van még.

Az interneten, a levéltárakban, a könyvtárakban található írárok, adatok alapján a következőkben felsoroltak sze-

repelnek majd többek között a készülő kiadványban, könyvben:

- az V.-VI. században létezett gepida falut tártak fel a régészek Egerlövő határában,

- a református templom restaurálása során kiderült, hogy az eredeti templom a XII. században épült,

- az 1200-as évek második felétől az 1400-as évek közepéig az Olan-család birtokolta a falut,

- 1541-ben Lövőről Tiszacsegére futottak az emberek a törökök elől,

- a hatvani szandzsák 1550-ben és 1570-ben készült adóösszeírásából kiderül, hogy név szerint kik éltek ezekben az időkben Lövön és mennyi adó fizetésére kötelezték őket,

- az 1600-as évek végén a törökök kiverése után báró Döry And-

rás vármegyei alispán és báró Butler János az egri vár kommandánsa (parancsnoka, kapitánya) folytatott harcot a falu birtoklásáért (Mikszáth Kálmán Különös házasság című regényének főhősei jelennek meg a valóságban a családi iratokban),

- báró Döry András alispán a Lövei alias Bálinti család adósságlevelének megvásárlásával kiforgatja őket a vagyonukból és ezzel ő lett a falu legnagyobb birtokosa,

- az 1700-as évek elejétől 1930-ig a Döry-, valamint a Platty-család és leszármazottai voltak a falu legnagyobb birtokosai, utolsóként báji Patay Gyula, aki Mezőkövesden is meghatározó szerepet játszott a gazdasági életben,

- 1829-ben kezdték meg a református templom átépítését a mai is látható formátumra,

- az 1600-as évek végétől az 1960-as évek elejéig működött vízimalom az Eger patakon a falu mellett,

- Hitel és értékesítő szövetkezet is működött a faluban az 1900-as évek első felében,

- az 1940-es évek végén 60 családot költöztettek át a Komárom-Esztergom megyei Tarjánba a kitelepítettek házaiba,

- az 1950-es évek elejétől szervezték meg a mezőgazdasági termelőszövetkezeteket a településen, koholt vádak alapján több kuláknak minősített nagygazdát is börtönbe zártak,

- tiszteletesek, bírók, jegyzők, tanácselnökök, vb. titkárok és tanítók listája

- statisztikák a földterületről, a lakosság és a házak számáról az 1680-as évektől napjainkig.

Az összeállítás szerzői ezzel a kiadvánnyal kívánnak méltó emléket állítani őseiknek, szeretett szülőfalujuknak.

Molnár Gyula

Példamutató fecskék

Évtizedekkel ezelőtt (több mint 30 éve) történt meg ez az eset, mely mostani írásom elkészítésére sarkallt, de nem tudok ellenállni az írás kényszerének, hiszen jelen körülmények között különösen fontos, példát mutató kedvenc madaraimnak, a fecskéknek összetartása, egymás védelme és segítése.

Gyermekként többször álmodtam arról, hogy fecske voltam, s a lakásban röpködtem, kikerülve a bútorokat. Már tizenéves koromban is csodáltam ezen kis madarak remek repülését, gyorsaságukat, nagyszerű manőverező képességüket. Elmeséltem álmodat drága szüleimnek, sőt idegeneknek is – egyöntetűen azt vallották, hogy aki ál-mában repül, az hosszú életű lesz! Nem tudom mit jelent a hosszú élet, mivel én már két év híján nyolcvanadik évemet taposom, s nagyon boldoggá és elégedetté tesz korom, egész életem, – én hiszek az álomfejtőknek! Még nem panaszkodhatok szellemi erőmre, persze ez nem igaz fizikai erőállapotomra, de fontosabbnak tartom a szellemi erőt!

Rátérek mondandómra, mely megtörtént eseményről szól, és ezt egész életemben csak egyszer tapasztaltam, de kitörölhetetlenül él emlékemben.

A Kecskeméti Honvédkórház vezetői a szlovák rózsahegy (Ruzomberok) katonakórház küldöttjeivel, vendégeinkkel elmentünk a városközeli (Kerekegyháza) gazdaság vendégházához, ahol gyönyörű napsütésben, szabadterren megvendégtük szlovák kollégáinkat. Végigjártuk a gazdaságot, majd helyet foglaltunk az udvaron felállított, a vendéglátást szolgáló asztaloknál.

Előttünk az udvaron kb. 100 négyzetméteres belvíz terület el. Arra lettem figyelmes, hogy a már visszatért költöző madarak közül egy aranyos fecske a nagy pocsolya szélén gyűjti, – bizonyára fecskéfészek készítéséhez szükséges – építőanyagát, amikor ezt a tanya egyik macskája észrevette, s lopakodott madárkánkhoz, megzavarva munkájában. Szerencsére felfigyelt a kis villásfarkú is, és elrepült. Néhány perc múlva egy egész fecskesereg közeledett, s mélyrepülésben, zuhanóbombázóként támadtak a macskára, aki kétségbeesve menekült a túlerő elől. Ez az összefogás nagy megnyugvást és örömet jelentett nekem.

Ezek a pici, hasznos madárkák hosszú időre példát mutattak számomra összefogásból! Erre van szükség ma is, hogy segítsük egymást korunk pusztító veszedelmének megállításában, az egész világon végigsöpörő gyors járványnak, sok maradandó betegségnek – sőt halálos áldozatok millióit követelő hatásának megszüntetésére, melynek érdekében kiváló gyógyszerek, sőt több nagyszerű védőoltás áll már rendelkezésünkre, melyek függetlenek a gyártó országtól, hatásosak és káros mellékhatásoktól mentesek – nem is beszélve a rendkívüli áldozatoktól sem visszariadó egészségügyi személyi állományról.

Ha jól tudom, Kellér Dezsőtől származik az alábbi mondat, melyet én is vallok: „A téma az utcán hever, csak le kell hajolni érte.”

Dr. Szedresi István

Czipott György versei

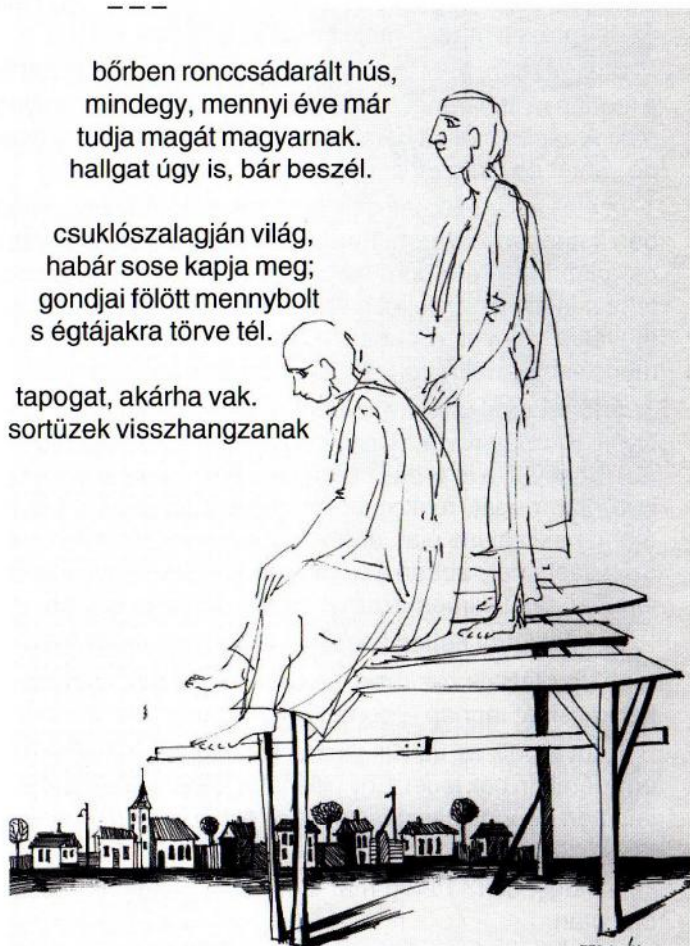
Kegyelem

televénnyé kell lenni
rozsdáett falevélnék,
halmokba ha kotorta
véletlen, sorsjárta szél.

bőrben ronccsádarált hús,
mindegy, mennyi éve már
tudja magát magyarnak.
hallgat úgy is, bár beszél.

csuklószalagján világ,
habár sose kapja meg;
gondjai fölött mennybolt
s égtájakra törve tél.

tapogat, akárha vak.
sortüzek visszhangzanak

Fridél Lajos rajza

Cirenei Simon

nem tudom, árultam-e
családot, népet, hazát
magam kezén adatva,
ha közöny rendet kaszált?...

(Pillangókés válaszok
metsznek, pokolrend szerint;
menthetlenmagam vagyok,

hiszen minden van örök.
Oldást léttől nem adnak
fonódó pohárkörök.)

s nem tudom, megtettem-e
mit senkinek sem szabad,
átkoztam bárki istent,
ha kivégzett pillanat?...

Hajnal van

A nap még nem kelt fel, de a vágásból már a fák közé húzódott a szürkület. Valami ünnepi csend és nyugalom pihen itt mindenütt, amelyet csak a nagy hegyek, a hatalmas erdők hűvös és mély birodalmában érez az ember.

Luga völgyében vagyunk, benn, egészen a Bükk szívében. Várjuk a reggelt... Valahol egy kakukk szólal meg álmosan. Jéghideg forrásból titokban vizet iszik egy fiatal őz, megrázza magát, majd beugrik a sűrűbe.

A vágásban, ahol most érik a málna, nagy a harmat és a tegnap nyílt harangvirágok szirmain vízcseppek ragyognak. A vágás mellett hatalmas bükkös, évszázados őserdő. Sötét és titokzatos, gyönyörű és félelmetes...

Itt eláll a szó és csak gondolatainkat hordozzuk csendben a süppedő avaron. Fent a hegytető, a sziklák fölött, a magasban, fekete pont lebeg. Sas! Éles szemével átkutatja a tájat, aztán lejjebb ereszkedik a völgy felé. Figyell! Figyeli a völgyet, a piros-cserepes munkásszállót, majd megpillantja az Embert, aki az erdei úton ballag a ház felé.

A lugai erdész jön a faluból, a régi, megszokott úton. Nyolc kilométer oda, nyolc vissza, no meg a napi munka. Azt mondják, a jó erdész sohasem fárad el az erdőn. Ott-hon érzi magát, mint más ember a szobájában. Mindig mond neki valami újat, érdekeset az erdő. Most észreveszi a sast, mely ebben a pillanatban följebb húz „két emelettel”. Lassú, kimért szárnycsapással megy tovább.

Az oldalútról kettes kocsni nyom vezet a völgy felé.

– Úgy látszik, az öreg Szabó mégiscsak hazavitte a két kocsni fát tegnap – gondolja az erdész.

Kanyarodik az út. Kis tisztás következik. Itt hajnalonta egy páratlan bak legel. Egy pillanatra látja csak vörös frakkját, mert hangos riasztással máris eltűnik a sűrű gyertyánfák között.

– Megijedtél? Pedig már ismerősök vagyunk – szól a bak után.

Az utat vízmosás szeli át. A fekete iszapban áruuló nyomok. Vaddisznók! Egy koca öt malacával. Új társaság ezen a részen, most jöhettek valahonnan... Az erdész ballag tovább. A völgy kiszélesedik, kitárul, s nagyobb távot enged a szemnek.

A lugai munkásszállás fehér mészkőfala megcsillan a hegyek mögül kibukkanó nap fényében.

Reggel van. A ház előtt virágoskert, kerti és erdei virágok illatát vegyíti a napkeltével érkező szellő. A kerten át kis patak csörgedez, de csupán egy lépésnyi széles az egész. Nem messzire innen fakad, egy évszázados vén tölgyfa közelében. Magyar tölgy! Ritka errefelé...

A párák felszállnak a völgy mélyéről, a levegő itt már érett málnaillatot hoz!

Málnaszüret ideje van. A hatalmas, négyszáz holdas málnás megtelik jókedvű lányokkal, asszonyokkal. Telnek, telnek a kosarak, a vödrök, a szép piros erdei gyümölcscsel.

– Pista...bá...csi!!... – hangzik a kiáltás az oldalból.

A lugai erdészt szólítják így, mindenki Pista bácsiját.

Jókedvű, vidám, hivatását, munkáját szerető kedves, melegszívű ember Pista bácsi! Az erdő, a Bükk szerelmese. Ahol Ő van, onnan szökik a rossz kedv és mosoly derül az arcokra.

A hangokat egymásnak mondják a hegyek. Pista bácsi hallja már a kiáltást és elindul az oldalba, a málnázók közé.

Szedik a málnát, ki felében, ki pénzért, ki hogy akarja. A munkásszálló hideg pincéjében pedig egyre telnek a hatalmas málnás hordók. Sok a munka ilyenkor! Pista bácsi már a hordók mellett áll. Mázsál, átveszi a friss, illatos málnát, a Bükk e vadon termő ízletes gyümölcsét.

Dél felé autók jönnek, dübörögve kapaszkodnak felfelé a nehéz erdei úton, és viszik széjjel az országban Pista bácsi Luga völgyi málnáját.

– Ebből készítik a szörpöt a gyerekeknek – mondja mosolyogva az egyik átvevőnek, és látszik rajta, hogy boldog. Boldog, hiszen az Övé a Bükknek egy darabkája, millió piros, édes gyümölcsével együtt.

A kocsik elmennek. Négy óra felé öreg anyóka jön a faluból, kosárával a karján. Pista bácsi megismeri. Nevét nem is tudja, nem is fontos, minden évben eljön az anyóka egy kis málnáért. Leül a patak partjára pihenni. Pista bácsi titokban megszedi friss málnával kis kosáráját, miközben észre sem vette az anyóka, hogy az eltűnt mellőle. Reszketve veszi el a feléje nyújtott kosarat:

– Köszönöm, köszönöm kedves fiam – mondja halkán, majd elindul lassacskán a falu felé, hogy hazaérjen, mire eljön az este.

A munkások is hazafelé készülődnek. A levegő gyorsan hűvösre fordul, és a fák között megnőnek az árnyak. Esteledik! Pista bácsi még egyszer kimegy a vágásba, és végigtekint az erdőn...

Ezek a képek merültek fel emlékezetemben, amikor a napokban újra meglátogattam a Luga völgyét!

Olyan most is minden, mint évekkel ezelőtt, csak a málnázók vidám nótáját nem hallom sehol. A kis patak ismerősen csobog, de a ház üres, rozsdás lakat fityeg az ajtaján. Egy öreg néni ül a küszöbön, ám jöttemre felriad.

– Nem tudja kedves, hogy hol lehet az erdész? – kérdezi félénken.

– Melyiket keresi?

– Hát Pista bácsit!

Megismerem az anyókát, és szíven markol egy érzés.

– Nénikém! Pista bácsit ne keresse, nem jön Ő már többé ide. Meghalt,...még tavaly...

Az öreg anyóka csak néz maga elé, aztán egy kis idő múlva megkérdezi:

– Mondja csak! Maga ezt biztosan tudja?

Erre a kérdésre már csak bólintani tudtam. S ahogy látta felindulásomat az Ő szeme is könnyes lett, aztán csendesen sírdogálni kezdett. Sirtunk mindketten...

Az öreg néni keze Pista bácsit siratta, a lugai erdészt, én meg az Édesapámat.

Szalay István

Szivárvány

Három napja esett.

A kövér, hideg vízcseppek keményen vágta bele a füledt, vakmeleg levegőbe, hogy aztán forró páráként emelkedjenek fel az aszfaltról. Ezen vízpára aztán kellemetlenül lecsapódott a járókelőkön, ruhájukat idegesítően a testükhöz tapasztva, mintha a vizenyős levegő légzése és a fentről hulló égi áldás magában nem lett volna elég bosszantó.

Már korán reggel, mikor a kollégiumi szobám ablakain kinézve láttam, hogy a zivatar még mindig csökönyösen kitart, szomorúan konstatáltam, hogy ez is egy olyan nap lesz. Egy olyan nap, amikor az embernek fel se kéne kellenie. Azonban az egyetemi előadás várt és jómagam azon diákok szűk köréhez tartoztam, akik jobban szeretnek személyesen is részt venni az órákon, mivel más is ragadott rájuk a koszon kívül, így kevesebbet kell később megoldniuk.

Döntésem esetleges hibáján morfondírozva ereszkedtem alá a metró alagútjába a Keletinél. Számomra egy újabb próbatétel, ugyanis utáltam a mozgólépcsőt. Már gyermekkoromban is féltem leereszkedni rájuk, nehogy lebecskázzak. S bár ezen fóbiám mára elmúlt, erős térszönyom nem tette lehetővé a kellemes utazást. No persze választhattam volna más tömegközlekedési eszközt is (sajnos a taxi pénztárcám diáknyi vastagsága miatt felejtős), azoktól lassúságuk és kiszámíthatatlanságuk tántorított el.

Már a lépcsősor közepén jártam, mikor ráeszméltem, hogy a tömeg nagyobb, mint bármikor ezelőtt és bár az eső itt nem ért, a beszorult, meleg levegő izzasztva kínozni kezdett a ruha alatt.

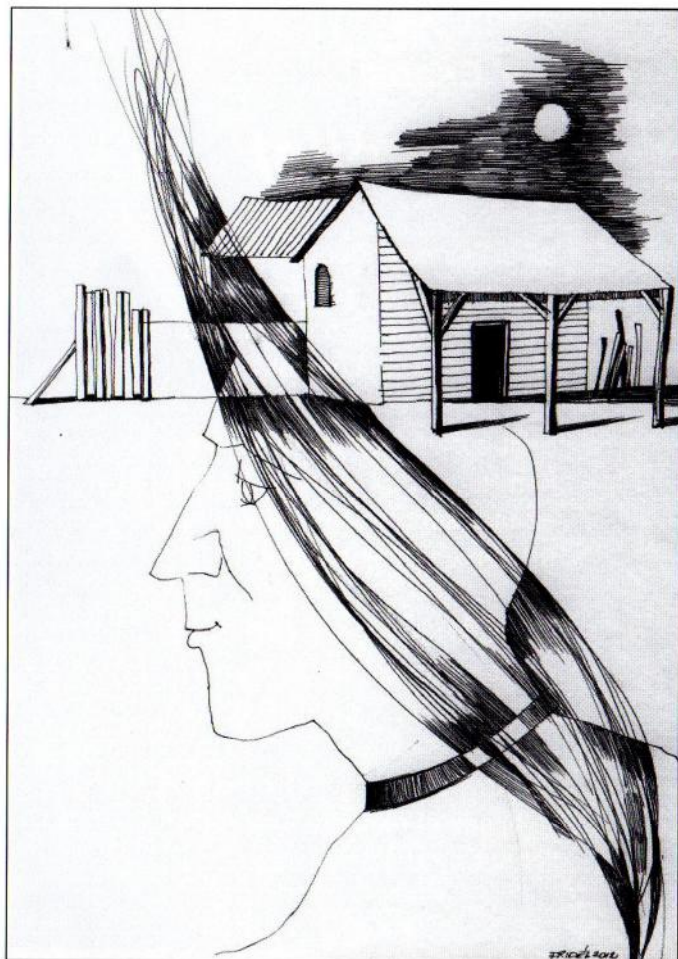
Leérve láttam, ahogy a Duna felé tartó szerelvény (az, ami nekem is megfelelő lenne) kigördül az állomásról. Na, persze! Hogyan is úszhatnám meg a várakozást?

Tik-tak, tik-tak kattogott az óra fejemben, ahogy a digitális kijelzőn szemléltem a másodpercet jelentő számok lassú váltakozását. Mindeközben az emberek egyre csak gyűltek és gyűltek, s szinte tapintani lehetett a növekvő feszültséget a nehéz levegőben.

A metró megérkezett, pár utas leszállt a tömeg pedig, mint a gáton áttörő víz hömpölygött fel. A becsukódó ajtókon keresztül is hallani lehetett néhány lemaradt utas hangját, ahogy felmenőinket nem túl tiszteletreméltó módon emlegették.

Elindult a szerelvény komótosan majd egyre gyorsul és gyorsul. A szél kígyószerű fütyülése és az acél súrlódása idegesítő aláfestő dallamot kreált az amúgy is bosszús hangulatomhoz. Megálló. Tülekedés. Ismét megálló. Ismét tülekedés.

Mikor újra megállt a metró, benyomtam a fülesem és egy nyugtató dallam választásával próbáltam letörni a növekvő idegességem és a rám törő fejfájást. Annyit ért mintha az esőnek könyörögtem volna, hogy álljon el. Egy perccel később rávettem a hangerőt, hatása semmi. Na, már csak kettő megálló. Tömeg, lökdösődés, morgás, fojtogató levegő.

Szivárvány

Fridel Lajos grafikája

Az utolsó megálló mielőtt célomhoz érnék. Megpróbáltam megacélozni utolsó idegszálaim, hiszen már nincs sok hátra. Természetesen ekkor kezdett el veszekedni a mellettem álló pár valamin. Frusztráltan pillantottam fel, a másik, szintén a megállóban tartózkodó metróra.

S megláttam őt.

Ki volt az? Máig sem tudom, de akkor nekem egy felhőkön áttörő szivárvánnyal ért fel. Sötétbarna haja, kecsesen göndörödve hullott alá vállaira, keretezve szabályos angyalarcát. Aranybarna szemei pedig olyan gyönyörűek voltak, hogy még ma is pontosan emlékszem rájuk. Közhelyes tudom és lehet ez önmagában nem sokat jelentene másoknak, de én ezelőtt még azt se értettem, hogy lehet azt mondani valakinek, szép a szeme. Ez viszont az volt. Nem tudom miért, a színe, a formája vagy csak a metróban lévő lámpák okozta csalódás tette mindezt, de az volt.

Aztán eltelik egy pillanat és a metrók tovább száguldanak, a lányt valószínű soha többé nem látom, de hatása velem maradt még egy darabig, mint az illat, amikor az ember elhagy egy virágos kertet.

Megérkeztem. Magamat is meglepő lendülettel sétáltam a földalattitól felvezető lépcsőhöz, azon pedig szinte repülve közeledtem a felszín felé.

Felérve nagyot sóhajtván nyílt belém a felismerés: még mindig esik.

Budai Gábor

Fecske Csaba

Az éjjel

az éjjel veszendőbe mentem
 éreztem lábam meginog
 a szeméremetlen nagy melegben
 bujálkodtak a jázminok

őrült zúr volt a koponyámban
 nem tudom mi történt velem
 az utat sehol nem találtam
 üresen zakatolt szívem

hívós kis szellő jött átkarolt
 éreztem tengerszaga van
 felhők mögül vigyorgott a hold

ha arra szánám most magam
 felejtsek el mindent ami volt
 többet érne az ami van

Pocsai Piroska

Szenvedélyek ár(j)án

Nincs tovább. Már elvesztettél mindent,
 s csak emlékedben él meghitt szoba.

A jó Istent nem vádolhatod meg,
 múltra port az idő sem hint soha.

Hiába óvtak barátok s szülők,
 gondoltad: zsebben az *osztrigahéj*.^{*}
 Olykor nem érdekelt senki-semmi,
 züllesztett a sok átmulatott éj.

Tudván-tudtad, a gép nem ölelget.
 Kihasztnált, mint rafinált kurtizán.
 Egyoldalú volt a „szerelem”, csak
 te áldoztál szenvedély oltárán.

Véled: a saját életed élted,
 és soha senkinek nem ártottál.
 Tévedsz: magadnak talán legtöbbet.
 S anyád éjen át sír, kit megbántottál.

^{*}Szerencsét hozó ómen:
osztrigahéjat hordani zsebben

Szegényen is gazdagon

A régen várt tavaszi napfény kicsalta a városlakókat a tó körüli sétányra. Judit is keresett magának egy víz közeleli padot, és behunyt szemmel élvezte a testét, lelkét átjáró meleget. A tavi szökőkút vízcseppjei lágyan permeztették az arcát. Jó volt pihenni a friss levegőn.

Egy vidám, cserfes fiatalokból álló csapat ébresztette fel gondolataiból. Elnézte, mennyire mások, mint ő volt ötven évvel ezelőtt. Hatalmasat változott a világ. Más lett a kor, mások a hatások, a lehetőségek. Nekik ez a természetes. Új impulzusokhoz, más tempóhoz kell alkalmazkodniuk, e rohamosan fejlődő világban.

Ezek a mai fiatalok! – mondták rájuk is, a táskarádióon Beatles dalokat hallgató, hosszú hajú fiúkra és mini szoknyás lányokra. Az ő korában még évtizedekig gyűjtöttek egy kocsira, ma van, hogy érettségire kapják, jogosítvánnyal együtt. Kislánként a falra vetített diafilmek meséi jelentették az újdonságot. Csak ábrándozott arról, hogy ágyban fekvé, valaki a háta mögül vetítsen le egy igazi filmet, mint a moziban. Tán a királylányok kapják meg ezt a kényelmet – gondolta. Tizenévesen még csak ismerkedett a telefon, lift kezelésével, a Holdra szállást is a tehetős, tévével rendelkező szomszéd családnál nézte a fél utca. Még a földön is ültek, ő meg azon csodálkozott, hogyan volt képes a nagymama elaludni egy ekkora esemény alatt.

Szerényen éltek, de szeretetben, nyitottan minden elérhető szépre, lehetőségre. A gazdagságot számára szülei okos tanácsai adták. Apja féltő szavai: – Kislányom, nem vagyunk tehetősek, a te értéked, vagyionod, a tudásod és erkölcsi tisztaságod legyen! Anyja útravalója: – minden szavadnak, tettednek súlya van. Kezedben tartod életed menetét, amit széppé tehetsz, de el is ronthatod!

Sokat olvasott, és jövő életét is a regények és filmek romantikus történeiseiből képzete el. Érdeklődő, nyitott szemmel figyelte a világot, nem volt irigy, ha látott valami szépet, újat. Érezte, megvannak az adottságai, hogy hasonlót ő is elérjen, ha akarja. És ő nagyon is akarta.

Elmosolyodott az akkori önmagán, hogyan tudott szinte a semmiből elérni számára értékeket. Szép hangja volt, és mindig énekelt. Mivel nem volt zongorája, kedvenc dalaikat fa xilofonján pötyögve kottázta le. Rádiójuk előtt papír, ceruza, így tudta leírni egy - egy kedvenc dal szövegét. Nagy kincs volt a slágerfesztivál kottafüzete. Amikor egy egyetemi zenekar énekest keresett, a felvétele fél sikerét – most visszagondolva – az jelentette, hogy még a hangnemet is bementa, miben kísérik. Szép évek következtek, tavaszi fesztiválok, énekversenyek. Nagy kincs volt, hogy tudott kötni, és fellépő ruháit a maga kötötte darabokkal egészíthette ki. Emlékszik, iskolája kirándulást szervezett a fővárosba, egy vilákiállításra. Szülei nem tudtak pénzt adni rá. Megváltó ötletként eladásra kötött egy pulóvert, és utazhatott! Ez a kezűgyessége sok néhez éven át kisegítette. Saját maga kötötte ruhában ment randevúra, és még az esküvői ruháját is maga készítette.

Judit

Mezey Istvan rajza

Világos kék mohair volt, csipkés díszítéssel. Kedvenc szórakozása a nyugati divatlapokból lesni ötleteket. Így sikerült szinte a semmiből egy vajszerű ruhájára piros gombokkal, övvel és piros sállal új szint varázsolnia.

Képzőművészeti könyvek és kiállítások kapcsán ismerkedett a modern művészettel. Ennek lányszobája eddigi berendezése látta kárát. Lekerültek a hímezett gobelinek a falról, a virágos kikeményített kanapé és fotelhuzatok. Téglapiros ágát, színes párnákkal díszítette, a falra megtojástartókat összevarrva, Joan Miró spanyol festő nyomán, színes freckelt módszerrel, úgymond háromdimenziós képként helyezte fel. Kötélből készített létrára, színes, faleveleket, bogyókat aggatott, míg könyvespolcára különleges formájú üvegeket festett be több színű festékkel, majd hántolt faágakat tett bele. Halott ikebana volt a neve...

Fellelkesülve, kezdő angol tudásával, írt egy londoni könyvkiadónak, megtudva, hogy ingyen küldenek művészeti könyveket. El sem akarta hinni, hogy egy hónapra rá, már a kezében tartotta Herbert Read: Modern festészetét, abból ismerkedve a kortárs festészettel, stílusokkal, és még angol tudását is erősíthette. Paul Klee: A szép kertészlányok festménye nyomán, nemsokára már egy általa készített suba is díszelgett szobája falán.

Visszaemlékezéseiből, a napot eltakaró felhők ébresztették. Jókedvűen indult hazafelé, elhatározva, átlapozza újra féltve őrzött festészeti könyvét, és vacsorafőzés közben énekelni fog, még ha csak egy fakanállal is kezében, mikrofon helyett...

Gál T. Olga

Tartalom

Hajdu Imre: Miközben szól érte a lélekharang	1
Csirmaz István: Eltávozott, mégis itt marad közöttünk!	2
Dr. Fekete Zoltán: Im memoriam Hajdu Ráfi János	3
Dr. Pázmány László: Búcsú Hajdu-Ráfi Jánostól, A remény hídja (versek)	4-5
Daruszögi H. Imre: Mari szüle; Mezey István (rajz)	6
B. Mester Éva: Ne írj; Drabon József: Kívánságok; Czipott György: Dogma (versek); Fridel Lajos (rajz)	7
Csirmazné Cservenyák Ilona: In memoriam Sorki Dala Andor; Szobrok, domborművek egy kötetben	8
Dr. Kriston Mihály: Árnyék a világosság és a sötétség között	9
Varga Rudolf: Elgázoltam a gyógyszerészt!	10
Mezey István (rajz); Fridél Lajos (rajz)	11-12
Fecske Csaba: Óvatlan évek; Pocsai Piroška: Tavasz; Kégl Ildikó: a júliusi réten (versek); Mezey István (rajz)	13
Somogyi Dénes: Életem; Mezey István (rajz)	15-16
Kégl Ildikó: madarak és anyák; Orosz Margit: Mai Miatyánk; Drabon József: Hol vagyok otthon? (versek); Fridel (Lajos grafika)	17
Dr. Árvai Judit: Két majális a tibolddaróci Kapusi Arborétumban	18
Mayer főjegyző úr;	20
Sassy Csaba: Mezőkövesdi rigmusok (vers)	21
Dr. Dósa Viktória, Dósa Sándor: A Bottlik mauzózeum Darócon	22
Vincze László: A ragadványnev... ..avagy Matyi Gyuri, a sakkozó	25
Dr. Szedresi István: Emlékezés Töröcsik Marira	26
Fecske Csaba: Elévül; Orosz Margit: Hol vagy, István király?; Drabon József: Régen szól a magyarnóta (versek); Mezey István (grafika)	27
Csirmazné Cservenyák Ilona: Idén 100 éves Szomolya díszpolgára	28
Molnár Gyula: Könyv készül Egerlővőről	30
Dr. Szedresi István: Példamutató fecskék; Czipott György: Kegyelem; Cirenei Simon (versek); Fridél Lajos (rajz)	31
Szalay István: Hajnal van	32
Budai Gábor: Szivárvány; Fridel Lajos (grafika)	33
Fecske Csaba: Az éjjel; Pocsai Piroška: Szenvedélyek ár(j)án; Gál T. Olga: Szegényen is gazdagon; Mezey István (rajz)	34-35
Daruszögi H. Imre: Naplótöredékek	36

KAPTÁRKÖVEK

Bükkalja folyóirata

Kereskedelmi forgalomban nem kapható.

Éves előfizetési díj: 2.000 Ft

Felelős kiadó: Dr. Pázmány László

Főszerkesztő: Daruszögi H. Imre

Kiadó: Civil Szövetség Egyesület,

Mezőkövesd, Szent László tér 24.

Szerkesztőség: Mezőkövesd, Szent László tér 24.

Megjelenik: negyedévenként

Tördelés: Pető György

Nyomdai munkák: Pető Nyomda,

Mezőkövesd, 48-as Hősök u. 2.

ISSN 2063-2606

„A KAPTÁRKÖVEK, amelyek szülőföldünk, a Bükkalja vidékére jellemzőek, különlegesekek, titkokat rejtenek. Ez a misztikus, az ember keze nyomát is magán viselő természeti képződmény jelképe lehet az összetartozás, a közösségi érzés kifejezésének mindennapi életünkben is.”

Előfizethető a 30/277-4037-es telefonszámon.

Bogácsi képeslap az 1920-as évek elejéről.

Napjainkban alig akad olyan vágy, amit előbb-utóbb ne tudnál kielégíteni. Ma, amit csak akarsz, mindent megkaphatsz: parikát, fegyvert, nőt, cipzárás görbebotot. Akármit (vagy akárkit) megvehetsz, ami pénzért megvásárolható.

Az igénykielégítés minden korban megnyugvással tölt el a földi halandót, s nincs ez másképpen most sem. Sőt, az embert mostanság tölti el igazán a jóllakottság érzése!

Ám ez a megnyugvás nem azonos a felhőtlen örömmel, a napsugaras boldogsággal. Oly annyira nem az, hogy régebben, a jóval kevesebb igényt is elég szűkösen kielégítő világban, egyáltalán nem érezte magát boldogtalanabbnak az ember. Már aki élt abban a szűkösebb világban is!

Ellenkezőleg! Akkor mintha boldogabb emberek éltek volna. Legalább is nekem most ez úgy tűnik.

De lehet, hogy ezt csak azért érzem így, mert ma már egyre kevesebb dolgot tartok fontosnak, amiből pénzért „jólakhatok.”

*

Nem tagadom, időnként elcsodálkozom magamon, hogy 30-40 évvel ezelőtt milyen neveléses célok foglalkoztattak, milyen naiv és romantikus vágyak beteljesülésére vágytam.

Mostanság kétkedve vizsgálom a tükörben látott önmagamot.

Azonos lennék azzal, aki 30-40 évvel ezelőtt, olyanokra vágyott, amin mai lényem már legfeljebb csak szánakozva elmosolyodik?

*

Hányféle is az ember? Mennyiféle érzésből és értelemből, hányfajta tulajdonságból és milyen arányban van összegyúrva?

E kérdésekre azt hiszem nincs pontos, illetve helyes válasz.

Daruszögi H. Imre Naplótöredékek

Sőt, megnyugtató sincs. Már csak azért sincs, mert az ember képlékeny kreáció, pillanatról pillanatra változik, s pillanatról pillanatra új, másik arcát mutatja.

Örökké változik benne a biológiai, kémiai, pszichikai összetevők aránya.

Olyanok vagyunk mi, mint a kiismerhetetlen ízű és zamatú bor, amelyik legfeljebb sok év múlva, ó korára nyugszik meg végérvényesen, s mutat változatlanúságot. Akkor lesz kiszámítható, stabil.

Stabilan öreg. Aminek persze nem egyértelmű következménye a jóság, nemesség, s nem jelzője az, hogy: tiszteletreméltó.

Az ilyenfajta borok és az ilyenfajta állapotban jutott embereket mindenesetre jóindulattal „jutalmazza” a világ. De ez a fajta jóindulat már nem elismerés, sokkal inkább: szájalom.

*

Botorkálok a csúcs felé. „Hegyemenetem” kései. Rádásul ebbe is felkészületlenül fogtam bele.

Nem csoda, hogy a meredek kapaszkodón hamar elfáradok, Lábamba az izmok begörcsölnek, tudom fújtat, szívem fenemód kalapál.

Le kell ülnöm egy sziklára. Az aprócska zsebrádiból Zorán „gúnyolódik” velem: „Ugye, volt már úgy veled, hogy fáj a hegyemenet...”

Most, hogy már más is tudja, különösképpen fáj.

*

A Zorán-dalnak egyébként van egy másik sora is. Így hangzik: „Ugye, volt már úgy veled, hogy a térkép elveszett.”

Arra gondolok, hogy aki a tőlem kapott térképet elvesztette: vajon most hol és merre bolyong?

Ahogy múlnak a napok, a hónapok, az évek, úgy fogyatkozik bennem a remény, hogy térkép nélkül egyszer, mégiscsak vizsatalál.